

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

FORUM ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Α΄

ΔΥΝΑΜΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ

ΣΥΝΟΨΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

4 Μαρτίου 2016

ΣΥΝΟΨΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ανάκαμψη της βιομηχανίας και η δημιουργία υψηλών ρυθμών ανάπτυξης και αύξησης του ΑΕΠ της χώρας για τα επόμενα χρόνια, περνάει μέσα από την παραγωγή εμπορεύσιμων προϊόντων υψηλής εγχώριας προστιθέμενης αξίας, τις εξαγωγές και την υποκατάσταση των εισαγωγών. Κλειδί για όλες αυτές τις δραστηριότητες είναι οι παραγωγικοί κλάδοι που επιδεικνύουν δυναμισμό και τη δυνατότητα να αντεπεξέλθουν στις προκλήσεις και το διεθνή ανταγωνισμό. Αυτά, σύμφωνα με μελέτες και εκτιμήσεις έγκριτων οργανισμών και συμβούλων-μελετητών και της ΕΕ¹, που επαναβεβαιώθηκαν πρόσφατα από μελέτη του ΚΕΠΕ² συνδέονται με:

- την ενίσχυση δυναμικών κλάδων της ελληνικής παραγωγικής βάσης για την αναστροφή των αρνητικών ρυθμών ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας,
- την ανάγκη ενθάρρυνσης και στήριξης των μεταποιητικών επιχειρήσεων, στη βάση αναγκών και ιδιαιτεροτήτων (π.χ ΜμΕ) για την ανάπτυξη εμπορεύσιμων προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, που θα συμβάλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρεφούς δράσης της βιομηχανικής παραγωγής,
- τις επενδύσεις σε καινοτόμες παραγωγικές δραστηριότητες αλλά και την ανάπτυξη «οικοσυστήματος επιχειρηματικότητας», όπου θα επιτυγχάνεται η σύζευξη παραγωγής, έρευνας και καινοτομίας, η σύνδεση μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων σε παραγωγικά δίκτυα, και η στήριξη νέων παραγωγικών πρωτοβουλιών με σκοπό τη σύγχρονη «μεγέθυνση» της οικονομίας,
- τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας των δυναμικών κλάδων με ήδη αναγνωρισμένα συγκριτικά πλεονεκτήματα.

Η επιτυχία αυτής της πολιτικής, απαιτεί τη διαμόρφωση στρατηγικών ανάπτυξης για συγκεκριμένους (δυναμικούς) κλάδους και προϊόντα της βιομηχανίας που πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια, όπως για παράδειγμα :

- αναπτυξιακός δυναμισμός του κλάδου (μερίδιο κλάδου στη βιομηχανία, ρυθμός ανάπτυξης, αντοχή στην κρίση, συμμετοχή στο ΑΕΠ κλπ.)
- αριθμός των επιχειρήσεων και των απασχολούμενων (μέγεθος του κλάδου)
- εξαγωγικός δυναμισμός του κλάδου (ύπαρξη συγκριτικού πλεονεκτήματος, εξαγωγικές επιδόσεις και δυνατότητες)
- οι προοπτικές του βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα
- οι δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας στον κλάδο (νέα προϊόντα)
- η ένταξη, ή οι δυνατότητες ένταξης σε αλυσίδες αξίας και άλλα σύγχρονα συνεργατικά σχήματα
- οι δυνατότητες κινητοποίησης εγχώριων και ξένων ιδιωτικών επενδύσεων

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι οι δυναμικοί κλάδοι που θα επιλεγούν / προκριθούν για ενίσχυση μέσα από τη βιομηχανική πολιτική, μπορεί να είναι:

- κλάδοι με ισχυρή και μακρά παρουσία στην ελληνική βιομηχανική παραγωγή
- κλάδοι που έδειξαν σημαντική αντοχή στην κρίση ή/και θετική πορεία (παραγωγική και εξαγωγική)

¹ Μελέτες ΚΕΠΕ (2013), IOBE (2012), IOBE –ΕΜΠ (2014), McKinsey -ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020

² «Εξελίξεις και προοπτικές της μεταποίησης στην Ελλάδα» ΚΕΠΕ (2016)

- κλάδοι που αξιοποιούν σημαντικούς εγχώριους φυσικούς πόρους και ενισχύουν την περιφερειακή ανάπτυξη
- παραδοσιακοί ή νέοι κλάδοι ενταγμένοι σε δίκτυα ή συνεργατικούς σχηματισμούς οριζόντιας και κάθετης ολοκλήρωσης, όπως και σε αλυσίδες αξίας
- κλάδοι με σημαντική ερευνητική δραστηριότητα (συμμετοχή σε εθνικά και ευρωπαϊκά ερευνητικά έργα, σύζευξη παραγωγής και έρευνας)
- νέοι σύγχρονοι κλάδοι με θετικές προοπτικές ανάπτυξης³
- κλάδοι οι οποίοι αξιοποιούν παραγωγικά δίκτυα κάθε μορφής, ιδίως μεταξύ μεγαλύτερων και μικρότερων επιχειρήσεων με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητά τους, την επίτευξη οικονομίων κλίμακας, την ποιοτική παραγωγή κλπ.

Όπως ήδη προαναφέρθηκε, έγκριτοι οργανισμοί και σύμβουλοι - μελετητές με βάση τα προηγούμενα κριτήρια συγκλίνουν στο συμπέρασμα ότι οι δυναμικοί κλάδοι της ελληνικής βιομηχανίας που διαθέτουν αναπτυξιακή δυναμική, ώστε να αποτελέσουν τους βασικούς πυλώνες για την ανασυγκρότηση και ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, είναι:⁴

1. **Ο τομέας της Αγροτοδιατροφής** (Βιομηχανία τροφίμων και τυποποιημένων προϊόντων διατροφής, ποτών κλπ.)
2. **Η Χημική Βιομηχανία** κυρίως για την παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων (π.χ. χρώματα), κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες (π.χ. πλαστικοί σωλήνες, εξαρτήματα κλπ.), παρασιτοκτόνων και αγροχημικών προϊόντων κλπ.
3. **Η Υγεία και Φαρμακευτική Βιομηχανία**, με την παραγωγή φαρμάκων (π.χ. γενοσήμων με υψηλή προστιθέμενη αξία), Ιατροτεχνολογικών Προϊόντων και Μηχανημάτων, Υπηρεσιών Υγείας κλπ.
4. **Ο Τομέας των Υλικών και Κατασκευών**, ιδιαίτερα η Κατασκευή Τούβλων, Πλακιδίων & Λοιπών Δομικών Προϊόντων από Οπτή Γη, η Παραγωγή Τσιμέντου, Ασβέστη & Γύψου, η Κατασκευή Προϊόντων από Σκυρόδεμα, Γύψο & Τσιμέντο, Μάρμαρο και Προϊόντα Μαρμάρου, τα νέα υλικά & νανοτεχνολογία κλπ.
5. **Ο Τομέας Ενέργειας**, για την παραγωγή συστημάτων ΑΠΕ, εκσυγχρονισμού δικτύων και υποδομών, για εγχώρια παραγωγή τμημάτων και εξοπλισμού ΑΠΕ, παραγωγή & προώθηση των “μικρότερων” τεχνολογιών ΑΠΕ (Βιομάζα, Γεωθερμία, τα Μικρά Υδροηλεκτρικά, Κυματική Ενέργεια κλπ.), παραγωγή υγρών βιοκαυσίμων, μείωση ενεργειακού αποτυπώματος των επιχειρήσεων και βελτιστοποίηση της ενεργειακής αποδοτικότητας των παραγωγικών διαδικασιών κλπ.
6. **Ο Τομέας της Περιβαλλοντικής Βιομηχανίας**, για τη διαχείριση των αποβλήτων (εκμετάλλευση αυτών ως υλικό για επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση ή ενεργειακή αξιοποίηση), προϊόντα και υπηρεσίες αντιρρύπανσης και απορρύπανσης με έμφαση στην «πράσινη επιχείρηση» και στη βιομηχανική συμβίωση.
7. **Ο Τομέας των Πολιτιστικών και Δημιουργικών Βιομηχανιών**, για τη δημιουργία διακριτής ταυτότητας παραγομένων προϊόντων και υπηρεσιών (design & branding), προκειμένου να διευκολυνθεί η προώθηση τους στη διεθνή αγορά (εξωστρέφεια)

3 π.χ παραγωγή προϊόντων υψηλής εγχώριας προστιθέμενης αξίας και ανταγωνιστικότητας, επενδύσεις σε καινοτόμες παραγωγικές δραστηριότητες, σύγχρονες γραμμές παραγωγής, παραγωγική επάρκεια, ικανότητα ποιοτικής παραγωγής και όγκων προϊόντων κλπ.

4 Η απαρίθμηση των κλάδων δεν αντανάκλα ιεράρχηση.

σε συνδυασμό με την αισθητή βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της ποιότητάς τους, την αύξηση της συνολικής προστιθέμενης αξίας τους (αφορά και παραδοσιακούς κλάδους σε κρίση, όπως κλωστοϋφαντουργία, ένδυση, υπόδηση, αργυροχρυσοχοΐα, έπιπλο, καλλιτεχνική χειροτεχνία κλπ.), και τη σύνδεση τους με τον τουρισμό και τον πολιτισμό.

8. **Ο Τομέας της Εφοδιαστικής Αλυσίδας**, είτε ως καταλύτης (enabler) σε κάθε βιομηχανική παραγωγή και αλυσίδα αξίας⁵, είτε ως αυτόνομος τομέας της μεταποίησης που αξιοποιεί τη δυναμική της χώρας ως διαμετακομιστικός κόμβος, παρέχοντας υπηρεσίες μεταποίησης⁶. Αξίζει να σημειωθεί ότι εξ ορισμού είναι ο μοναδικός τομέας που αποτελεί αλυσίδα αξίας στην μεταποίηση.
9. **Ο Τομέας των Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών (ΤΠΕ)** αποτελεί εκτός από «δυναμικό κλάδο» (στο σκέλος παραγωγής ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συστημάτων, ψηφιακών κυκλωμάτων, εξοπλισμού ΤΠΕ, κλπ. που εντάσσεται στη μεταποίηση) και οριζόντια βασική υποδομή για την ανάπτυξη καιρίων μεταποιητικών λειτουργιών. Η Εθνική Στρατηγική για την Ψηφιακή Ανάπτυξη έχει αναγνωρίσει τις ΤΠΕ είτε ως αυτοτελή στρατηγικό τομέα ανάπτυξης είτε ως καταλύτη (enabler) μετασχηματισμού για τους υπόλοιπους τομείς/κλάδους της ελληνικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένου του δημοσίου τομέα. Η Ψηφιακή Βιομηχανία (Digital Industry/Smart Industry) πρέπει να αποτελέσει βασική αναπτυξιακή προτεραιότητα των επιχειρήσεων στο πλαίσιο της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητάς τους και της διεθνοποίησής τους, όπως και της ένταξής τους στις εγχώριες και διεθνείς αλυσίδες αξίας.
10. **Ο Τομέας της Μεταλλουργικής και Εξορυκτικής Βιομηχανίας** (Χαλυβουργία, Μη σιδηρούχα μέταλλα, Μεταλλευτική Βιομηχανία) κατασκευής Προϊόντων από Μέταλλο, κατασκευής Μεταλλικών Προϊόντων, Μηχανημάτων και Ειδών Εξοπλισμού, όπως και λοιπού Εξοπλισμού Μεταφορών.

Η στήριξη και προώθησή τους, επομένως, απαιτεί το σχεδιασμό συγκεκριμένων κινήτρων για τις επιχειρήσεις των δυναμικών τομέων της βιομηχανίας, στην προσπάθειά τους να βελτιώσουν τις επιδόσεις τους και να επιτύχουν τους στόχους τους, σ' ένα εξαιρετικά ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον. Ειδικότερα θα πρέπει να περιλαμβάνει κίνητρα και ενισχύσεις προς την κατεύθυνση:

- Της δημιουργίας αλυσίδων αξίας μέσω συνεργατικών σχηματισμών και δικτυώσεων, ιδίως μεταξύ μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, μεταξύ μεσαίων και μεγάλων με τη συμμετοχή και μικρών, διακλαδικών αλυσίδων με επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα και μεταποιητικών επιχειρήσεων κλπ.
- Της υποστήριξης της δραστηριότητάς τους στους τομείς των εξαγωγών, της ανάπτυξης των δεξιοτήτων του προσωπικού
- Των επενδύσεων στην καινοτομία και στην παραγωγή νέων εμπορεύσιμων προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας.
- Της ψηφιοποίησης των συνεργατικών σχημάτων και δικτύων, προκειμένου να αξιοποιήσουν τις νέες τεχνολογίες και τα εργαλεία στο πλαίσιο της «έξυπνης βιομηχανίας».
- Της ενθάρρυνσης των παραγωγικών επενδύσεων μέσω οριζόντιων κινήτρων, συνδεδεμένων με την οικονομική απόδοση, τις δραστηριότητες που δημιουργούν εγχώρια προστιθέμενη αξία και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, εξαγωγές και βιώσιμες θέσεις εργασίας.

5 π.χ. αποθήκευση υλικών, διανομή τελικών προϊόντων, διαχείριση αποθεμάτων κλπ.

6 π.χ. συναρμολόγηση, επιδιορθώσεις κλπ.

- Της βελτίωσης και ανάπτυξης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού τους, στα θέματα των εξαγωγών, του marketing, των νέων διαδικασιών παραγωγής, της πιστοποίησης, της προστασίας πνευματικής ιδιοκτησίας κλπ.

Τα προαναφερθέντα θα ενθαρρύνονται μέσα από ειδικές ρυθμίσεις στα υφιστάμενα πλαίσια ενισχύσεων (π.χ Αναπτυξιακός Νόμος) και προγράμματα στο ΕΠΑνΕΚ 2014-2020, που θα καλύπτουν τις κεφαλαιακές ανάγκες των συνεργατικών σχημάτων και δικτύων με σύγχρονα και ευέλικτα χρηματοδοτικά εργαλεία. Ειδικότερα τα αναπτυξιακά εργαλεία που είναι διαθέσιμα για την ενθάρρυνση και ενίσχυση των δυναμικών κλάδων της βιομηχανίας είναι :

- Οι ειδικά σχεδιασμένες πρωτοβουλίες δράσεις και μέτρα του ΕΠΑνΕΚ (2014-2020), τόσο σε οριζόντιο επίπεδο (π.χ. ενίσχυση αλυσίδων αξίας, επιχειρηματική καινοτομία, ευέλικτη μεταποίηση, ενίσχυση εξωστρέφειας κλπ.), όσο και σε κλαδικό επίπεδο (π.χ. ενίσχυση δημιουργικών και πολιτιστικών βιομηχανιών, φαρμακοβιομηχανία, περιβαλλοντική βιομηχανία κλπ.).
- Οι ρυθμίσεις του νέου Αναπτυξιακού Νόμου, που μπορούν να αποτελέσουν ένα εξειδικευμένο-στοχευμένο εργαλείο για τη στήριξη αυτής της κατηγορίας επιχειρήσεων (δυναμικοί κλάδοι), αλλά και την προσέλκυση νέων σύγχρονων επενδύσεων, με παροχή φορολογικών και άλλων κινήτρων που θα δημιουργούν ένα σταθερό περιβάλλον και τη χρήση ευέλικτων σύγχρονων μορφών χρηματοδότησης που αλλάζουν το σημερινό πρότυπο ενισχύσεων, για τα επόμενα χρόνια.
- Τα οριζόντια φορολογικά και άλλα κίνητρα που θα δημιουργούν σταθερό επενδυτικό περιβάλλον για την ενθάρρυνση παραγωγικών επενδύσεων.
- Η χρήση ευέλικτων σύγχρονων μορφών ανακυκλούμενης χρηματοδότησης που αλλάζουν το σημερινό πρότυπο ενισχύσεων για τα επόμενα χρόνια.
- Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα (Horizon 2020, COSME, ERASMUS PLUS κλπ.), όπως και το πακέτο JUNCKER, μπορούν να αποτελέσουν εναλλακτικές πηγές για την ικανοποίηση των αναπτυξιακών πρωτοβουλιών των δυναμικών επιχειρήσεων, αλλά και δυναμικής εισόδου τους στο ευρωπαϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον. Σ' αυτή την κατεύθυνση γίνεται σαφές ότι είναι περισσότερο από αναγκαία η δημιουργία μιας δομής ενημέρωσης –πληροφόρησης, όπως και συντονισμού των ενδιαφερομένων προκειμένου να προετοιμάζονται αποτελεσματικά οι προτάσεις των ελληνικών επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των ΜμΕ) για την υποβολή τους στα εν λόγω προγράμματα.
- Οι νέες δομές (π.χ. Επενδυτικό Ταμείο ή Αναπτυξιακή Τράπεζα, αξιοποίηση του ETEAN, κλπ.) και θεσμικό πλαίσιο και νέα σύγχρονα χρηματοδοτικά εργαλεία (π.χ. micro-finance, crowd funding κλπ.) που θα δώσουν στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα πρόσβασης στη ρευστότητα, με βάση ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια.

Τα ανωτέρω πρέπει να προωθούνται μέσω στοχευμένων προγραμμάτων, που θα συνδυάζονται με σύγχρονα και ευέλικτα χρηματοδοτικά εργαλεία και ενισχύσεις. Θα πρέπει επίσης να δίνουν έμφαση στην ενίσχυση επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, ιδίως των δυναμικών ΜμΕ που προωθούν τη δημιουργία αλυσίδων και άλλων συνεργατικών σχημάτων (π.χ. δικτύων), για:

- ✓ την εξωστρέφεια και τη διεθνοποίηση, ενισχύοντας την παρουσία τους στις διεθνείς αγορές

- ✓ την καινοτομία, σε όλες τις φάσεις των παραγωγικών διεργασιών, στη δημιουργία νέων (καινοτόμων) εμπορεύσιμων προϊόντων, στην ανακύκλωση, κλπ.
- ✓ στην ψηφιοποίηση, ως βασικού εργαλείου βελτίωσης των επιδόσεων των επιχειρήσεων και αξιοποίησης των δυνατοτήτων της έξυπνης βιομηχανίας (smart industry)
- ✓ τη βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, ως προς τις σύγχρονες απαιτήσεις της παραγωγής, του marketing, των εξαγωγών κλπ.,

με βασική επιδίωξη να ενισχύσουν ουσιαστικά τις δυναμικές επιχειρήσεις στην προσπάθειά τους να συμμετέχουν στην αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας, στην απασχόληση και την οικονομική ανασυγκρότηση.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

FORUM ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Β΄

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΣΥΝΟΨΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

4 Μαρτίου 2016

ΣΥΝΟΨΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ανάδειξη ενός νέου παραγωγικού μοντέλου για την ανάπτυξη των ελληνικών επιχειρήσεων συμπίπτει με τη βελτίωση του συστημικού περιβάλλοντος καινοτομίας. Η βελτίωση του «Εθνικού Συστήματος Καινοτομίας», προϋποθέτει ανάπτυξη συγκεκριμένων δομών, θεσμών, μηχανισμών, τεχνικών/τεχνολογικών ικανοτήτων, παροχής υπηρεσιών και δικτύσεων και συνεργειών που υποστηρίζουν και ενδυναμώνουν τα ενδογενή πλεονεκτήματα και παραγωγικά τμήματα της ελληνικής οικονομίας.

Στην παρούσα εργασία εντοπίστηκαν ελλείψεις και αδυναμίες στην εφαρμογή πολιτικών και μέτρων για την καινοτομική επιχειρηματικότητα, καθώς και τα διοικητικά και γραφειοκρατικά εμπόδια που επηρεάζουν την ανάπτυξη επιχειρηματικής καινοτομίας με υψηλή προστιθέμενη αξία στη χώρα μας. Προτείνονται οι μορφές συνεργασίας με αρμόδιους και συναρμόδιους φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, οι οποίοι μπορούν να συμβάλλουν σε δραστηριότητες Έρευνας και Ανάπτυξης και να στηρίξουν την επιχειρηματική καινοτομία και προσδιορίζονται τα οριζόντιου – κυρίως – χαρακτήρα μέτρα που πρέπει να ληφθούν άμεσα από τη διοίκηση.

Προτείνονται, επίσης, οι απαραίτητες υποδομές για τη στήριξη των βιομηχανικών και μεταποιητικών μονάδων, οι οποίες αναπτύσσουν ερευνητικά προγράμματα και τεχνολογικές βελτιώσεις με στόχο την αξιοποίηση της καινοτομικής δράσης σε επιχειρηματική πρωτοβουλία. Εξετάστηκε και η δυνατότητα της οικονομικής υποστήριξης του ιδιωτικού τομέα για τη συμμετοχή του σε δαπάνες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης ώστε να παραχθούν μετρήσιμα αποτελέσματα δραστηριοτήτων.

Αν και η Ελλάδα εμφανίζει καλές έως υψηλές επιδόσεις στην ερευνητική δραστηριότητα και ικανοποιητικές στην εφαρμοσμένη έρευνα εντούτοις έχει χαμηλές επιδόσεις στην καινοτομική δραστηριότητα. Εμφανίζεται το παράδοξο ενός ανεπτυγμένου και υψηλής ποιότητας Δημόσιου Ερευνητικού Συστήματος, το οποίο οφείλεται κυρίως στα Ευρωπαϊκά προγράμματα, ενώ χαμηλές είναι οι δαπάνες για Ε&Α του ιδιωτικού τομέα. Ωστόσο, ο ιδιωτικός τομέας εμφανίζει τυπικές και άτυπες μορφές καινοτομίας των οποίων οι δαπάνες είναι δύσκολο να εκτιμηθούν.

Η διασύνδεση – σε ότι αφορά την καινοτομική δραστηριότητα – μεταξύ των μεγαλύτερων επιχειρήσεων και ΜμΕ εμφανίζεται περιορισμένη.

Τα κεφάλαια που επενδύονται στην έρευνα και την ανάπτυξη θεωρούνται ως ανεπαρκή, τόσο σε επίπεδο εθνικών πόρων, όσο και σε επίπεδο ιδιωτικών επενδύσεων. Η φορολόγηση και η απουσία κατάλληλων κινήτρων έχει επιδεινώσει την κατάσταση δημιουργώντας μία ιδιότυπη αλλά βαθειά εγχώρια κρίση επενδύσεων στην παραγωγική βάση. Σημειώνεται χαμηλή επένδυση στην Ε & Α σε σχέση με το διαθέσιμο ανθρώπινο δυναμικό και Χαμηλή δαπάνη Ε & Α στον παραγωγικό τομέα.

Διαπιστώθηκε έλλειψη ορθής συνεργασίας και επικοινωνίας μεταξύ επιστημόνων - ερευνητών, αλλά και εν γένει ιδρυμάτων Έρευνας και Ανάπτυξης, με τις παραγωγικές επιχειρήσεις. Επίσης είναι εμμένουσα η έλλειψη δομών και μηχανισμών για τη διασύνδεση παραγωγικών επιχειρήσεων με ερευνητικούς φορείς και κυρίως με πανεπιστήμια και τεχνολογικά ιδρύματα.

Το Εθνικό Σύστημα Καινοτομίας δεν έδωσε έμφαση στην ανάπτυξη ελληνικών Προτύπων και Προδιαγραφών, όταν αυτό ακριβώς το σημείο αποτελεί κύριο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για ανάπτυξη νέων αλυσίδων προστιθέμενης αξίας. Διαπιστώθηκε ότι υπάρχει διαχρονική έλλειψη χρηματοδοτικών εργαλείων και κινήτρων ενώ το κόστος του χρήματος αποτελεί αντιαναπτυξιακό παράγοντα. Επισημάνθηκε το γεγονός της υψηλής γραφειοκρατίας και των διοικητικών καθυστερήσεων.

Με βάση τα παραπάνω, προτείνονται μέτρα όπως η ανάγκη ύπαρξης ενός σταθερού και φιλικού προς την επιχειρηματικότητα περιβάλλοντος για μέσο, και μακροπρόθεσμα καινοτομικά εγχειρήματα και ειδικότερα για τις ΜμΕ.

Η ενδυνάμωση και ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Καινοτομίας πρέπει να προέρχεται από συστημικού χαρακτήρα πολυεπίπεδες παρεμβάσεις που υπερβαίνουν τις μονοθεματικές και μονοδιάστατες προσεγγίσεις, ενώ η πολιτική παρέμβαση πρέπει να συνδυάζει στοιχεία, μεθόδους και εργαλεία αφενός στο επίπεδο της ενίσχυσης των εγγενών ικανοτήτων ανάπτυξης καινοτομίας σε επιλεγμένους κλάδους και σε μερίδα δυναμικών επιχειρήσεων ενσωματώνοντας τις τεχνολογίες αιχμής (BTGE- KET's), αφετέρου στο επίπεδο της ενσωμάτωσης, προσαρμογής και αξιοποίησης των παραγωγικών γνώσεων μέσω μηχανισμών μεταφοράς τεχνολογίας ως επιδίωξη «στρατηγικών αναπτυξιακής σύγκλισης» (catching-up) διαδικασίες.

Είναι επιβεβλημένη η ανάπτυξη Εθνικής Στρατηγικής για την ολοκληρωμένη διαχείριση και προστασία της βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας και των εν γένει εταιρικών και εθνικών δικαιωμάτων. Είναι επιβεβλημένος ο επαναπροσδιορισμός του τομέα «περιβάλλον» ως ανερχόμενος και επιχειρηματικά δυναμικός κλάδος με υψηλές δυνατότητες τεχνολογικής και επιχειρηματικής καινοτομίας για την αξιοποίηση πρώτων υλών, απορριμμάτων εξοικονόμησης ή οικολογικής παραγωγής ενέργειας.

Στη βάση των παραπάνω διαπιστώσεων, κρίνονται αναγκαίες δράσεις και μέτρα στα ακόλουθα πεδία:

A. Θεσμικά Θέματα

- **Νομοθετικές παρεμβάσεις, όπως**
 - *Εναρμόνιση με κοινοτικά θέματα διανοητικής πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας.*
 - *Άρση νομικών αντιφάσεων και αδικαιολόγητων καθυστερήσεων που εμποδίζουν την ομαλή εξέλιξη καινοτομικών εγχειρημάτων.*
 - *Μείωση της γραφειοκρατίας σε θέματα συνεργασιών και απλοποίηση των διαδικασιών εξόδου από συνεργασίες.*
 - *Δημιουργία ρυθμιστικού πλαισίου εμπιστευτικότητας κατά τα πρότυπα δικηγόρων και γιατρών στα πλαίσια συνεργασιών και ανταλλαγής τεχνολογικών πληροφοριών.*
 - *Δημιουργία αγοράς παροχής εξειδικευμένων νομικών υπηρεσιών.*
- Αλλαγή και συμπλήρωση του θεσμικού πλαισίου για την πλήρη αξιοποίηση του ερευνητικού ιστού στα πλαίσια σχηματισμού ευέλικτων συνεργασιών και παροχής υπηρεσιών,
- επανεξέταση, βελτίωση και εμπλουτισμός του νομικού και θεσμικού πλαισίου στον τομέα πιστοποίησης επαγγελματικών προσόντων.
- Ισχυροποίηση και συντονισμός ενεργειών των δύο καθ' ύλην αρμόδιων υπηρεσιών (Γενική Γραμμ. Έρευνας και Τεχνολογίας και Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας) για θέματα έρευνας, ανάπτυξης, τεχνολογίας, καινοτομίας και επιχειρηματικής καινοτομίας.
- Ανάπτυξη συνεργασιών και ανάληψη πρωτοβουλιών (στο πλαίσιο διακριτών αλλά συμπληρωματικών ρόλων και αρμοδιοτήτων) από τις δύο καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες (ΓΓΕΤ και ΓΓΒ) για την ενημέρωση και υποστήριξη των Περιφερειών, Δήμων και εν γένει δημόσιων και ιδιωτικών φορέων σε θέματα έρευνας, ανάπτυξης, τεχνολογίας, καινοτομίας και επιχειρηματικής καινοτομίας.

- Ρύθμιση του φορολογικού πλαισίου ώστε να αναπτυχθούν οι ιδιωτικές επενδύσεις μέσω της ερευνητικής δραστηριότητας και οι επενδύσεις επιχειρηματικής καινοτομίας. Παροχή ειδικών κινήτρων όπως μείωση κόστους ενέργειας, χαμηλότερο ΦΠΑ κτλ.
- Ίδρυση και λειτουργία κρατικών-δημόσιων ή μικτών υπηρεσιών και φορέων ως επιτελικών μηχανισμών συντονισμού και κινητοποίησης σε θέματα E&A και καινοτομίας.

B. Διοικητικά – οργανωτικά θέματα

- Δημιουργία μόνιμου μηχανισμού για την επιλογή προτεραιοτήτων εθνικού ενδιαφέροντος (διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης) επί των αρχών της σχετικότητας (relevance) και συμβατότητας με τις ελληνικές ανάγκες και δυνατότητες και του εν δυνάμει βαθμού ανταποδοτικότητας επενδύσεων.
- Ανάπτυξη Εθνικής Στρατηγικής για ολοκληρωμένη διαχείριση και προστασία της βιομηχανικής, δημιουργικής και πνευματικής ιδιοκτησίας και εποπτεία και αξιολόγηση δράσεων, ενεργειών, προγραμμάτων και επενδύσεων που αφορούν επιχειρηματική καινοτομία.
- Δημιουργία συμπράξεων, συνεργειών και δικτύων καινοτομίας μεταξύ παραγωγικών, κοινωνικών και επαγγελματικών φορέων – συγκρότηση Δικτύου Ανάπτυξης Καινοτομίας.

Γ. Χρηματοδοτικά μέσα – Χρηματοδοτικά εργαλεία

- Ενεργοποίηση του «Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας & Τεχνολογίας (ΕΣΕΤ)» και ενίσχυση χρηματοδότησης της καινοτομίας από συνδυασμό ιδιωτικών, δημοσίων και κοινοτικών πόρων (δράση που ήδη υλοποιείται από τη ΓΓΕΤ του Υπουργείου Παιδείας).
- Στοχευμένη χρήση του ΕΣΠΑ και των Κοινοτικών Κονδυλίων, ώστε να υπάρξουν στοχευμένες προκηρύξεις χρηματοδότησης «καινοτόμων μεταποιητικών δραστηριοτήτων».
- Ανάπτυξη εξειδικευμένων χρηματοοικονομικών εργαλείων και ταμείων συνδεδεμένων με συγκεκριμένους τεχνολογικούς τομείς ή οικονομικούς κλάδους.
- Χρήση των Δημοσίου Χαρακτήρα Συμβάσεων ως ισχυρό εργαλείο υποστήριξης επιχειρηματικής καινοτομίας, Ελληνικών προτύπων και νέων επιχειρηματικών τάσεων όπως και οι αρχές της κυκλικής οικονομίας.

Δ. Τεχνικές – τεχνοκρατικές παρεμβάσεις

- Ανάπτυξη μηχανισμών και δομών τεχνολογικής και επιχειρηματικής πληροφόρησης μεταφοράς γνώσης και ανάδειξης προτεραιοτήτων. Ενημέρωση σε τακτική βάση για την ύπαρξη και χρήση καλών πρακτικών ανά κλάδο και τεχνολογική περιοχή.
- Ανάπτυξη και εξυπηρέτηση Εθνικής Στρατηγικής για την αξιοποίηση της τυποποίησης / προτυποποίησης, των εθνικών προτύπων και εν γένει σχετικής τεχνογνωσίας για την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας, της έρευνας / καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας.
- Ενδυνάμωση Ανθρώπινου Δυναμικού και Ενίσχυση Δεξιοτήτων Διαχείρισης και Ανάπτυξης Καινοτομίας.
- Ανάπτυξη και υποστήριξη Εθνικής Στρατηγικής και μηχανισμών για την δημιουργία και ενδυνάμωση συνεργατικών σχηματισμών, επιχειρηματικών συνεργασιών και δικτύων και

αλυσίδων προστιθέμενης αξίας που θα καλύπτουν και αξιοποιούν το σύνολο των «παικτών» που ενέχονται σε δεδομένο εγχείρημα (επιχειρήσεις, ΜμΕ, ακαδημαϊκά ιδρύματα, κτλ.).

Τέλος, προτάθηκε η μεταφορά των αρμοδιοτήτων που σχετίζονται με την περιβαλλοντική επιχειρηματικότητα από το Γενικό Χημείο του Κράτους, όπως και του ΑΣΑΟΣ (*Ανώτατο Συμβούλιο Απονομής Οικολογικού Σήματος*) στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, ειδικότερα στη Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

FORUM ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Γ΄

ΣΤΗΡΙΞΗ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΣΥΝΟΨΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

4 Μαρτίου 2016

ΣΥΝΟΨΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) αποτελούν το 99,9% του συνόλου των επιχειρήσεων της χώρας (690.000 επιχειρήσεις), από τις οποίες το 96,7% είναι πολύ μικρές επιχειρήσεις (1-9 άτομα), ενώ οι μεγάλες επιχειρήσεις ανέρχονται σε 400 περίπου (0,1% του συνόλου).

Από το σύνολο των ΜμΕ, το 8,4% (58.000 επιχειρήσεις) δραστηριοποιούνται στον τομέα της μεταποίησης. Το 95% των μεταποιητικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα απασχολούν 1 έως 9 άτομα (πολύ μικρές επιχειρήσεις) ενώ οι μεγάλες επιχειρήσεις (πάνω από 250 άτομα) είναι το 0,2% επί του συνόλου.

Οι επιπτώσεις από την οικονομική κρίση, μετά το 2008, είναι πολύ σημαντικές και εμφανείς σε όλα τα μεγέθη της ελληνικής βιομηχανίας. Ο αριθμός των μεταποιητικών επιχειρήσεων μειώθηκε την περίοδο 2008-2013 κατά 32,1% (από 85.000 σε περίπου 58.000 επιχειρήσεις), και οι εργαζόμενοι κατά 33% (από 494.560 σε 332.000) ενώ η ΑΠΑ κατά 33,7% (από 16.794 σε 11.135 Εκατ. Ευρώ, σταθερές τιμές 2005) την περίοδο 2008-2014. Το ποσοστό συμμετοχής της ΑΠΑ της μεταποίησης στο ΑΕΠ της χώρας έφθασε το 2014 στο πολύ χαμηλό ποσοστό του 8,3%.

Εντούτοις, παρά την αρνητική επίπτωση της κρίσης στο σύνολο σχεδόν των μεγεθών της βιομηχανίας, η σύγκριση με τα ίδια μεγέθη του συνόλου της οικονομίας δείχνει ότι η βιομηχανία άντεξε καλύτερα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το ποσοστό μεταβολής της ΑΠΑ της βιομηχανίας, σε τρέχουσες τιμές, την περίοδο 2009-2014 (-19,30%) σε σύγκριση με το ποσοστό μεταβολής της ΑΠΑ του συνόλου της οικονομίας (-26,20%) την ίδια περίοδο.

Τα προβλήματα και οι ανάγκες που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές μεταποιητικές ΜμΕ λόγω και των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζουν σε σχέση με τις ευρωπαϊκές ΜμΕ, συνοψίζονται ως ακολούθως:

- Λόγω μεγέθους, συγκρότησης και οργάνωσης, αντιμετωπίζουν εντονότερα προβλήματα στη χρηματοδότησή τους από όλες τις πηγές και τα εργαλεία που υπάρχουν διαθέσιμα στη χώρα. Επί πλέον η οικονομική κρίση που σοβεί στην ελληνική οικονομία από το 2009 έχει προκαλέσει εντονότατα προβλήματα επιβίωσης, τα οποία εντάθηκαν σε με τα capital controls.
- Με εξαίρεση ορισμένους (δυναμικούς) τομείς παραγωγικής δραστηριότητας, αδυνατούν να προσαρμοστούν στις σύγχρονες απαιτήσεις και ανάγκες και να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.
- Η κατάσταση γίνεται δυσκολότερη εξ' αιτίας και της έλλειψης σταθερού και φιλικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, με αποτέλεσμα να βρίσκονται σε πλήρη σχεδόν αδυναμία να συνεχίσουν τη λειτουργία τους και να αναπτύξουν τις δραστηριότητες και τις δυνατότητες που έχουν.
- Αντιμετωπίζουν σημαντικότερα προβλήματα στα θέματα προσωπικού (εκπαίδευση, ειδικευμένο προσωπικό, επιχειρηματική κατάρτιση, κλπ).
- Μεγάλες δυσκολίες εντοπίζονται στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων εθνικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων, στην ενημέρωση την πληροφόρηση κλπ.
- Η συμμετοχή των ΜμΕ σε παραγωγικά δίκτυα και συνεργασίες είναι ιδιαίτερα περιορισμένη.

Οι προτεραιότητες της ΕΕ, για τις ΜμΕ όπως εκφράζονται μέσα από την πολιτική για το «Μικρό Επιχειρείν» (Small Business Act) αναφέρονται :

1. Στις πολιτικές για τη βελτίωση της πρόσβασης των ΜμΕ στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά και την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων που αυτή παρέχει.
2. Στην προώθηση της ψηφιοποίησης (digitalization) στις ΜμΕ προκειμένου να εκμεταλλευτούν τις δυνατότητες που παρέχουν οι ΤΠΕ.
3. Στην ενίσχυση της εξωστρέφειας και της διεθνοποίησης (internationalization) τους μέσα από αλυσίδες αξίας, δικτυώσεις, κλπ.
4. Στη βελτίωση της πρόσβασης τους στη χρηματοδότηση, με την αξιοποίηση των νέων σύγχρονων χρηματοδοτικών εργαλείων και την δημιουργία της ενιαίας αγοράς κεφαλαίων.
5. Στη βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και την προσαρμογή του στις νέες απαιτήσεις και ανάγκες της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας.

Με βάση τα προαναφερθέντα, οι προτάσεις για την αναπτυξιακή πολιτική στις ΜμΕ την προγραμματική περίοδο 2014-2020 επικεντρώνονται:

I. Στην αντιμετώπιση του θέματος της πρόσβασης των ΜμΕ στη χρηματοδότηση και βελτίωση της ρευστότητας των επιχειρήσεων και ειδικότερα :

(α) Στη δημιουργία κατάλληλου θεσμικού πλαισίου για νέα εργαλεία στοχευμένα στις ΜμΕ και την επιχειρηματικότητα, όπως οι μικροπιστώσεις (micro-finance) και η συμμετοχική χρηματοδότηση (crowd finding), αλλά και η δημιουργία θεσμικού πλαισίου για τη λειτουργία εξειδικευμένης δομής για τη χρηματοδότηση των ΜμΕ (π.χ Ταμείο ή Αναπτυξιακή Τράπεζα για ΜμΕ, ή άλλο ⁷).

(β) Στο συντονισμό σε εθνικό επίπεδο των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων και το συγχρονισμό τους με προγράμματα ενισχύσεων για ΜμΕ⁸. Παράλληλα θα πρέπει να υπάρχει σχεδιασμός ειδικών εργαλείων χρηματοδότησης αναγκών των ΜμΕ μέσω ΕΤΕΑΝ (π.χ δάνεια για κεφάλαιο κίνησης, εγγυήσεις, Ταμεία συνεπένδυσης, κλπ).

(γ) Στην επιτάχυνση της αποπληρωμής οφειλών προς ΜμΕ για βελτίωση της ρευστότητάς τους, όπως και στη βελτίωση φορολογικού συστήματος και προώθηση της εφαρμογής της «δεύτερης ευκαιρίας» στην επιχειρηματικότητα.

(δ) Στην αλλαγή του χρηματοδοτικού προτύπου με έμφαση σε ανακυκλούμενα χρηματοδοτικά εργαλεία.

II. Στη δημιουργία δομών και υποδομών για την ενημέρωση και τη διάχυση των πληροφοριών στις ΜμΕ και την υποστήριξη των αναπτυξιακών τους αναγκών και ειδικότερα :

(α) Στην αναβάθμιση της λειτουργίας του «Εθνικού Παρατηρητηρίου ΜμΕ & Επιχειρηματικότητας» για την παροχή έγκυρων και έγκαιρων στατιστικών στοιχείων των ελληνικών ΜμΕ, την πορεία και την εξέλιξή τους κάθε χρόνο, την παρακολούθηση της εφαρμογής των ευρωπαϊκών πολιτικών στη χώρα για τις ΜμΕ⁹, κλπ, όπως τη δημιουργία

⁷π.χ μετεξέλιξη ΕΤΕΑΝ σε αποκλειστικό φορέα στήριξης των αναγκών των ΜμΕ,

⁸Η προκήρυξη π.χ ενός προγράμματος ή δράσης για τις ΜμΕ, στο πλαίσιο του ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020, να συνοδεύεται από ένα ή περισσότερα εργαλεία, τα οποία θα είναι διαθέσιμα από το ΕΤΕΑΝ ή άλλο φορέα για τη χρηματοδότησή τους .

⁹Η εφαρμογή τους της Ευρωπαϊκής Πολιτικής για το «Μικρό Επιχειρείν » (SmallBusinessAct), το πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις στις ΜμΕ κλπ.

δομών διαβούλευσης και συντονισμού (υπό μορφή δικτύου) των επιστημονικών φορέων και των παραγωγικών τάξεων, κλπ.

(β) Στη δημιουργία δικτύου υποστηρικτικών & συμβουλευτικών δομών ΜμΕ & επιχειρηματικότητας (π.χ τυποποίηση-πιστοποίηση, πατέντες, καινοτομία, ευρωπαϊκά προγράμματα, νεοφυείς επιχειρήσεις, ψηφιακές πλατφόρμες, κλπ), με έμφαση στο διαγνωστικό σκέλος των αναγκών των επιχειρήσεων και στη εξειδικευμένη υποστήριξη τους.

(γ) Στην παροχή Ψηφιακών Υπηρεσιών στις επιχειρήσεις, ιδιαίτερα στις ΜμΕ στα θέματα αδειοδότησης, βιομηχανικής χωροθέτησης, εποπτείας της αγοράς, κλπ, μέσω των ιστοσελίδων της ΓΓΒ και της διαδικτυακής πλατφόρμας StartupGreece.

(δ) Στις υποδομές για τοπική ανάπτυξη.

III. Στην ενθάρρυνση συνεργατικών επιχειρηματικών σχημάτων (αλυσίδες αξίας, clusters, παραγωγικά δίκτυα κλπ), μέσω προγραμμάτων και δράσεων ενισχύσεων για ΜμΕ .

Η επιβίωση και η ανάπτυξη των ελληνικών μεταποιητικών ΜμΕ για τα επόμενα χρόνια, περνά μέσα από την ενθάρρυνση, μέσω προγραμμάτων, πρωτοβουλιών και στοχευμένων δράσεων, σύστασης και ενίσχυσης της συνεργατικών επιχειρηματικών σχημάτων, όπως οι αλυσίδες αξίας, τα clusters , τα παραγωγικά δίκτυα, που ενδυναμώνουν την παρουσία τους τόσο στην εγχώρια, όσο και τη διεθνή αγορά μέσω της δημιουργίας νέων εμπορεύσιμων προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, της σύνδεσης επιχειρήσεων & καινοτομίας, της εξωστρέφειας και Διεθνοποίησης, της Ψηφιοποίησης των επιχειρήσεων και της μείωσης του ενεργειακού & περιβαλλοντικού τους αποτυπώματος.

IV. Στη βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού

Η βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα των ΜμΕ, αποτελεί βασική ευρωπαϊκή αλλά και εθνική προτεραιότητα, προκειμένου να βελτιωθούν οι επιδόσεις τους και η ανταγωνιστικότητά τους τα επόμενα χρόνια.

Ειδικότερη έμφαση πρέπει να δοθεί, στην Επιχειρηματική Εκπαίδευση και στη δημιουργία κουλτούρας επιχειρηματικότητας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, με την αξιοποίηση δομών των ΑΕΙ & ΤΕΙ, όπως οι Μονάδες Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας (ΜΟΚΕ), για την προώθηση της νεοφυούς καινοτόμου επιχειρηματικότητας στη χώρα. Ακόμα στην αναβάθμιση της Τεχνικής & Επαγγελματικής Εκπαίδευσης για την στελέχωση των επιχειρήσεων με εκπαιδευμένο τεχνικό προσωπικό, στην προσαρμογή δεξιοτήτων επιχειρηματιών και προσωπικού μέσω εξειδικευμένης κατάρτισης στις νέες απαιτήσεις , για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της νέα εποχής και της βελτίωσης της λειτουργίας των επιχειρήσεων στο σύγχρονο ανταγωνισμό, όπως και στην εκπαίδευση για ψηφιακές τεχνολογίες σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας των επιχειρήσεων (σχεδιασμός προϊόντων, παραγωγή, διακίνηση, εξαγωγές κλπ) για να βελτιωθεί το «ψηφιακό έλλειμμα» των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜμΕ.

Τέλος στις προτεραιότητες της νέας πολιτικής πρέπει να περιλαμβάνεται και η εκπαίδευση ειδικών Ομάδων Πληθυσμού & Εργαζομένων για ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, αξιοποιώντας την εμπειρία και τις δυνατότητες τους, καθώς και η παροχή εξειδικευμένων συμβουλευτικών υπηρεσιών για τα πρότυπα, πατέντες κλπ.

V. Στις Κλαδικές παρεμβάσεις

Ιδιαίτερη έμφαση στις πολιτικές πρέπει να δοθεί στην ενίσχυση επιχειρηματικών και επενδυτικών πρωτοβουλιών στους εννέα (9) παραγωγικούς κλάδους προτεραιότητας μέσω

οριζόντιων και κλαδικών προγραμμάτων και δράσεων, στη σύνδεση μεταποιητικών ΜμΕ με τον τουρισμό και πολιτισμό μέσω δικτύων και αλυσίδων αξίας, στην προώθηση της καινοτομική νεοφυούς επιχειρηματικότητας, μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων και ενισχύσεων. Σημαντική παράμετρος για την ανάπτυξη των ΜμΕ είναι και η ανάδειξη της ελληνικής χειροτεχνικής παραγωγής (καλλιτεχνική χειροτεχνία) και σύνδεσή της με τον Πολιτισμό και τον Τουρισμό.

VI. Στη βελτίωση Υποδομών Ποιότητας και Πνευματικής Ιδιοκτησίας

Οι υποδομές Ποιότητας ΕΣΥΠ και ΕΒΕΤΑΜ (Τυποποίηση, Διαπίστευση, Μετρολογία, Πιστοποίηση, Εργαστηριακές Δοκιμές), όπως και αυτές που σχετίζονται με θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας (ΟΒΙ), αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες στην επιβεβαίωση της συμμόρφωσης των προϊόντων προς τις ευρωπαϊκές και διεθνείς προδιαγραφές και πρότυπα για την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων στην ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά.

Οι ΜμΕ και ειδικότερα οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες στην πιστοποίηση και τον έλεγχο των προϊόντων τους, όπως και στην κατοχύρωση ή και χρήση των πατεντών για αυτά. Οι ανάγκες τους ως εκ τούτου είναι αυξημένες και έχουν άμεση σχέση με την ανταγωνιστικότητά τους, όπως και με την εξαγωγική τους προσπάθεια. Επομένως η αναβάθμιση και βελτίωση των εθνικών υποδομών Ποιότητας και Πνευματικής Ιδιοκτησίας για την ενημέρωση, πληροφόρηση, όπως και την υποστήριξη των αναγκών των ΜμΕ αποτελούν βασική προτεραιότητα στη νέα προγραμματική περίοδο.

VII. Στις παρεμβάσεις σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και ειδικότερα:

(α) Στην αξιοποίηση των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων για ΜμΕ με έμφαση στην ενημέρωση, πληροφόρηση και συντονισμό των φορέων, όπως και στην παροχή συμβουλευτικής στις επιχειρήσεις για τη συμμετοχή τους σ' αυτά.

(β) Στην αξιοποίηση των Δημοσίων Συμβάσεως ως αναπτυξιακού εργαλείου για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων για τις εγχώριες ΜμΕ.

(γ) Στην ενίσχυση των μηχανισμών Εποπτείας & Ελέγχου Αγοράς Βιομηχανικών Προϊόντων μέσω ενημέρωσης, πληροφόρησης και βελτίωσης του θεσμικού πλαισίου για την διασφάλιση του ισότιμου ανταγωνισμού.

(δ) Στην ολοκλήρωση του πλαισίου για την Πιστοποίηση των Τεχνικών Επαγγελματιών.

(ε) Στην επανεξέταση, από τα ευρωπαϊκά όργανα, του θέματος της αναγνώρισης του πραγματικού μεγέθους των συνδεδεμένων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και απεξάρτησης τους από το μέγεθος των μητρικών τους, όπως και της ανάγκης αναθεώρησης του τρόπου υπολογισμού του ΑΕΠ των περιοχών που γειτνιάζουν με μεγάλα Αστικά Κέντρα και στα οποία μεταφέρεται μεγάλο μέρος του παραγομένου εισοδήματος σε αυτές, με αποτέλεσμα την απένταξη τους από τον στόχο 2 της ΕΕ, πράγμα που πλήττει ιδιαίτερα τις ΜμΕ.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

FORUM ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Δ΄

ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΣΥΝΟΨΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

4 Μαρτίου 2016

ΣΥΝΟΨΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

A. ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Δεδομένων των δυσκολιών της οικονομικής συγκυρίας, για την αντιμετώπιση του υψηλού ενεργειακού κόστους και της μειωμένης ανταγωνιστικότητας της ελληνικής βιομηχανίας κρίνονται απαραίτητα η εφαρμογή άμεσων μέτρων και ο σχεδιασμός μεσοπρόθεσμης ενεργειακής πολιτικής στους άξονες της ευρωπαϊκής πολιτικής για την ενέργεια, δηλαδή στη διαφοροποίηση των πηγών, στη βιώσιμη ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα.

Όσον αφορά την Βιομηχανία Εντάσεως Ενέργειας διαπιστώνονται τα εξής:

- κόστος ενέργειας μεγαλύτερο περίπου κατά 30 έως 50% από τον κοινοτικό μέσο όρο
- προσπάθειες εξοικονόμησης κόστους ενέργειας από το 2009 μέσω επενδύσεων σε εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού και χρήσης εναλλακτικών καυσίμων (φυσικό αέριο/βιομάζα αντί μαζούτ κ.ά.)
- ελάχιστα αναπτυγμένη αγορά εναλλακτικών καυσίμων στην χώρα, συγκριτικά με την υπόλοιπη Ευρώπη, με αποτέλεσμα τα οφέλη να είναι χαμηλότερα των προσδοκιών, δεδομένου του υψηλού κόστους ενέργειας για την ελληνική βιομηχανία

Όσον αφορά την Βιομηχανία Χαμηλής Εντάσεως Ενέργειας διαπιστώνονται τα εξής:

- το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των ΜμΕ υπολογίζεται σε 15-20% των συνολικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα
- το 36% της συνολικής ενεργειακής κατανάλωσης αποδίδεται στην παλαιότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων, στην έλλειψη ενεργειακής θωράκισης, και στη μη ορθολογική χρήση τους στην παραγωγική λειτουργία
- υστέρηση μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων σε θέματα βελτίωσης ενεργειακής αποδοτικότητας μέσω εκσυγχρονισμού του παραγωγικού εξοπλισμού
- μείωση της επενδυτικής δραστηριότητας για εξοικονόμηση ενέργειας μετά το 2009
- έλλειμμα τεχνογνωσίας και πόρων για εξορθολογισμό της κατανάλωσης ενέργειας, ιδιαίτερα για μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις

- έλλειψη δικτύου διανομής φυσικού αερίου στην περιφέρεια της χώρας και στα νησιά
- έλλειψη χρηματοδοτικών εργαλείων προς ενθάρρυνση της επενδυτικής δραστηριότητας για εξοικονόμηση κόστους, η οποία μειώθηκε σημαντικά μετά το 2009

B. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ - ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ – ΕΜΠΟΔΙΑ

1. Θεσμικά προβλήματα και δυσχέρειες:

- θέματα διάρθρωσης και λειτουργίας της αγοράς ενέργειας, η οποία χαρακτηρίζεται από περιορισμένο ανταγωνισμό
- απουσία μακροχρόνιου σχεδιασμού και χρηστής διαχείρισης για ΑΠΕ
- μη σταθερό φορολογικό πλαίσιο, ιδιαίτερα υψηλή φορολογία της ενέργειας και λοιπές επιβαρύνσεις
- έλλειψη κατάλληλων και επαρκών δικτύων και λοιπής υποδομής
- έλλειψη μηχανισμού αξιολόγησης της απόδοσης ενεργειακών παρεμβάσεων

2. Έλλειψη Χρηματοδοτικών εργαλείων και κίνητρων για:

- επενδύσεις βελτίωσης ενεργειακής αποδοτικότητας
- διασφάλιση χρηματοδότησης – μη ύπαρξη ειδικού ταμείου χρηματοδότησης

3. Έλλειψη τεχνογνωσίας και ανθρώπινου δυναμικού για:

- αξιολόγηση οφέλους από τη βελτίωση ενεργειακής αποδοτικότητας
- σχεδιασμό, εφαρμογή και παρακολούθηση δράσεων βελτίωσης ενεργειακής αποδοτικότητας
- εφαρμογή συστήματος Διαχείρισης Ενέργειας - πρότυπο ISO 50001

Όσον αφορά την Βιομηχανία Εντάσεως Ενέργειας, τα προβλήματα εντοπίζονται κυρίως στο πολύ υψηλό - μη ανταγωνιστικό κόστος ενέργειας (ηλεκτρισμός και φυσικό αέριο) με συνέπεια την μείωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας με αρνητικές πολλαπλασιαστικές επιδράσεις στο σύνολο της οικονομίας. Επιπλέον, διαπιστώνεται έλλειψη χρηματοδοτικών εργαλείων για την ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων για την περαιτέρω εξοικονόμηση ενέργειας.

Τα σημαντικότερα προβλήματα όσον αφορά το κόστος ενέργειας είναι τα εξής:

- μη ανταγωνιστικό πλαίσιο της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας (π.χ. υποχρεωτική ημερήσια αγορά, έλλειψη σχεδιασμού διακριτής πολιτικής για μεγάλους

βιομηχανικούς καταναλωτές όπως διμερείς συμβάσεις, προθεσμιακές και intraday αγορές

- καθυστέρηση ευθυγράμμισης με την κοινοτική πολιτική όπως εκφράζεται από τις κοινοτικές οδηγίες και τις κατευθυντήριες γραμμές για τις ρυθμιζόμενες χρεώσεις και τους ΕΦΚ
- καθυστέρηση της μείωσης των ρυθμιζόμενων χρεώσεων και του Ειδικού Τέλους Μείωσης Εκπομπών Αερίων Ρύπων (ETMEAP) για κρατικές ενισχύσεις
- έλλειψη αξιολόγησης του πιθανού αποτελέσματος και κατ' επέκταση έλλειψη σχεδιασμού για την επικείμενη εφαρμογή του μέτρου της Διακοψιμότητας
- έλλειψη δυνατότητας εισαγωγών από βιομηχανίες για αυτοπρομήθεια και επιβάρυνση από χρεώσεις pool της εισαγόμενης ποσότητας ηλεκτρικής ενέργειας για ιδιοκατανάλωση
- μη λειτουργία των αγορών διασφάλισης ισχύος/ευελιξίας, για την εξασφάλιση σταθερότητας του συστήματος, κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα
- ελλιπής και ανορθολογικός σχεδιασμός της φορολόγησης των ενεργειακών προϊόντων με αποτέλεσμα την στρέβλωση του ανταγωνισμού.

Όσον αφορά την Βιομηχανία Χαμηλής Εντάσεως Ενέργειας, τα σημαντικότερα προβλήματα εντοπίζονται στην έλλειψη ενθάρρυνσης δράσεων εξοικονόμησης ενέργειας και επιπλέον στο υψηλό κόστος ενέργειας δεδομένης της μείωσης της παραγωγής.

Τα σημαντικότερα προβλήματα για το έλλειμμα επενδύσεων σε τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας και για την ανταγωνιστικότητα των ΜμΕ είναι τα εξής:

- έλλειψη χρηματοδοτικών εργαλείων και ρυθμιστικής υποστήριξης για την ενίσχυση επενδύσεων εκσυγχρονισμού των κτιριακών εγκαταστάσεων και του μηχανολογικού εξοπλισμού προς εξοικονόμηση ενέργειας
- αδυναμία πρόσβασης σε υφιστάμενα εθνικά και κοινοτικά χρηματοδοτικά εργαλεία
- έλλειμμα ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης των ΜμΕ για θερμικές απώλειες ενέργειας με συνέπεια έλλειμμα ανταγωνιστικότητας και αυξημένο κοινωνικό κόστος
- έλλειψη τεχνογνωσίας αξιολόγησης συνολικού οφέλους από τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας σε επίπεδο εξοικονόμησης και εταιρικής ευθύνης
- έλλειμμα ανθρώπινου δυναμικού για το σχεδιασμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση δράσεων ενεργειακής απόδοσης

- απώλεια ανταγωνιστικότητας λόγω αυξανόμενου κόστους ενέργειας δυσανάλογα για τις μικρές επιχειρήσεις από αύξηση τιμολογίων ηλεκτρικού ρεύματος, ενσωμάτωση κόστους ΑΠΕ και αύξηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης σε συνδυασμό με έλλειψη ανταποδοτικών υπηρεσιών από το κράτος
- έλλειψη δικτύων διανομής φυσικού αερίου στην περιφέρεια και κυρίως στα νησιά με αποτέλεσμα την αδυναμία χρήσης φυσικού αερίου
- μη προώθηση χρήσης εναλλακτικών μορφών ενέργειας

Γ. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Για την ανάκαμψη της ελληνικής βιομηχανίας και τη βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της οικονομίας στο πλαίσιο συμμόρφωσης με την κοινοτική πολιτική για την ενέργεια, είναι αναγκαία η διαμόρφωση ολοκληρωμένης εθνικής πολιτικής, η οποία θα εστιάζεται στα εξής:

- μείωση του ενεργειακού κόστους και επανεκτίμηση των επιβαρύνσεων στο κόστος ενέργειας για την ενίσχυση της εξωστρέφειας μέσω της βελτίωσης της διεθνούς ανταγωνιστικότητας
- άρση των στρεβλώσεων ή/και αλλαγή του υφιστάμενου μοντέλου οργάνωσης των εγχώριων αγορών ενέργειας, ώστε να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός
- εξορθολογισμό της φορολογικής πολιτικής στην κατανάλωση ενέργειας, εξορθολογισμό των ρυθμιζόμενων χρεώσεων κ.τ.λ.
- Άμεση ενεργοποίηση προσωρινού συστήματος πληρωμών δυναμικότητας/ ευελιξίας και σχεδιασμός για τη λειτουργία μόνιμου ανταγωνιστικού μηχανισμού και μόνιμου μηχανισμού διασφάλισης ισχύος/ευελιξίας, κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα
- ανάπτυξη νέων εργαλείων χρηματοδότησης και κρατικών ενισχύσεων (π.χ φορολογικές απαλλαγές, χρηματοδότηση από τρίτους, κ.ά.) προς μείωση του κόστους κατανάλωσης ενέργειας με κριτήριο την ανταποδοτικότητα και την παραγωγή προστιθέμενης αξίας σε επίπεδο εθνικής οικονομίας
- συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία παράλληλα με τη μελέτη δυνατότητας καθεστώτων εξαίρεσης κρατικών ενισχύσεων και παροχής κινήτρων
- ανάπτυξη νέων προϊόντων και αγορών για την ελληνική βιομηχανία προς εκμετάλλευση της τάσης και αναγκαιότητας για εξοικονόμηση ενέργειας

- ενθάρρυνση επενδύσεων ιδιαίτερα για τις ΜΜΕ σε τεχνολογίες βελτίωσης ενεργειακής αποδοτικότητας και μείωσης του ενεργειακού αποτυπώματος
- υποστήριξη και οργάνωση των διαδικασιών διάγνωσης, ελέγχου και πιστοποίησης της ενεργειακής αποδοτικότητας
- ανάπτυξη και εφαρμογή Συστημάτων Διαχείρισης Ενέργειας σύμφωνα με το Διεθνές πρότυπο ISO 50001

Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ

Όσον αφορά τη Βιομηχανία Εντάσεως Ενέργειας, προτείνονται άμεσα και μεσοπρόθεσμα μέτρα.

ΑΜΕΣΑ ΜΕΤΡΑ για τη μείωση κόστους ενέργειας:

1. Εξέταση δυνατότητας σύναψης διμερών συμβάσεων παραγωγών - μεγάλων βιομηχανικών καταναλωτών άμεσα στο μεταβατικό στάδιο έως την τελική κατάργηση του pool, με φυσική παράδοση εκτός του pool για ποσότητες έως 15% της συνολικής ενέργειας που διακινείται μέσω του pool
2. Μείωση των ρυθμιζόμενων χρεώσεων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή (ΕΤΜΕΑΡ, τέλος λιγνίτη, ρήτρα CO₂) με εφαρμογή των σχετικών κατευθυντήριων γραμμών για κρατικές ενισχύσεις των βιομηχανιών έντασης ενέργειας
3. Εξασφάλιση πόρων για τη χρηματοδότηση του Μηχανισμού Αντιστάθμισης Εμμέσου Κόστους Εκπομπών για τα έτη 2016-2020
4. Απαλλαγή από ΕΦΚ ηλεκτρικής ενέργειας συγκεκριμένων βιομηχανικών διεργασιών
5. Κατάργηση της διάκρισης στο ύψος του συντελεστή ΕΦΚ ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ Μέσης Τάσης (5 Ευρώ/MWH) και Υψηλής Τάσης (2,5Ευρώ/MWH) για βιομηχανική χρήση
6. Δραστική μείωση του συντελεστή ΕΦΚ στο φυσικό αέριο για βιομηχανίες
7. Ενεργοποίηση του μεταβατικού μηχανισμού πληρωμών δυναμικότητας/ευελιξίας
8. Άμεση νομοθετική ρύθμιση για την ακύρωση της αυθαίρετης οριζόντιας χρέωσης 4 Ευρώ/MWh ως τέλους Διανομής Φυσικού Αερίου
9. Ακύρωση των ζητούμενων αυξήσεων μέχρι 50% στα τιμολόγια μεταφοράς αερίου (πρόταση ΔΕΣΦΑ)

10. Αύξηση των διαθέσιμων ποσοτήτων φυσικού αερίου στις ηλεκτρονικές δημοπρασίες της ΔΕΠΑ και βελτίωση των επιμέρους όρων διεξαγωγής των δημοπρασιών με γνώμονα την αύξηση της ρευστότητας, μεταξύ άλλων επιβάλλοντας την back to back εφαρμογή των όρων upstream προμήθειας της ΔΕΠΑ στο διατιθέμενο μέσω δημοπρασίας προϊόν.
11. Ευθυγράμμιση της μεθοδολογίας υπολογισμού της χρέωσης δικτύων μεταφοράς και διανομής που εφαρμόζεται για τους πελάτες Μέσης Τάσης με ετήσια κατανάλωση > 13Gwh με τη μεθοδολογία που εφαρμόζεται στην Υψηλής Τάσης για τον υπολογισμό της χρέωσης δικτύου Μεταφοράς.

ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΜΕΤΡΑ για το άνοιγμα της αγοράς ενέργειας

1. Πραγματικό άνοιγμα της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας με την κατάργηση του υποχρεωτικού ροοί το αργότερο έως το τέλος 2017 μέσω των εξής δράσεων:
 - σχεδιασμός και εφαρμογή μόνιμου μηχανισμού διασφάλισης ισχύος/ευελιξίας σε αντικατάσταση του μεταβατικού
 - δυνατότητα σύναψης διμερών συμβάσεων μεταξύ παραγωγών - καταναλωτών
2. Πραγματικό άνοιγμα της αγοράς φυσικού αερίου, στην οποία με τις μεταβατικές ρυθμίσεις του ν. 4336/2015 και τις ελλείψεις στο θεσμό των δημοπρασιών της ΔΕΠΑ, ενισχύθηκαν μονοπωλιακά χαρακτηριστικά για την λειτουργία των ΔΕΠΑ και ΕΠΑ και δεν επετεύχθη ικανοποιητική ρευστότητα και ανάπτυξη ανταγωνισμού. Για το άνοιγμα της αγοράς προτείνονται οι εξής δράσεις:
 - προώθηση του λογιστικού και λειτουργικού διαχωρισμού των ΕΠΑ
 - άμεση προώθηση της υπογραφής της συμφωνίας διασύνδεσης Ελλάδας - Βουλγαρίας για πρόσβαση τρίτων στην υφιστάμενη διασύνδεση
 - άρση των ρυθμίσεων που δημιουργούν εμπόδια πρόσβασης στην εγκατάσταση LNG της Ρεβυθούσας για τους περισσότερους εγχώριους χρήστες
3. Στήριξη όλων των εγχώριων πηγών ενέργειας και ειδικά για λιγνίτη, νερά και λοιπές ΑΠΕ, με ίσους όρους πρόσβασης, ώστε να αξιοποιηθεί το ισχυρό εθνικό πλεονέκτημα προς ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της εγχώριας οικονομίας και προς εξασφάλιση εφοδιασμού παράλληλα με μείωση της εξάρτησης από εισαγόμενα καύσιμα

Όσον αφορά την Βιομηχανία χαμηλής Εντάσεως Ενέργειας προτείνονται άμεσα και μεσοπρόθεσμα μέτρα.

ΑΜΕΣΑ ΜΕΤΡΑ για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας :

1. επέκταση των δικτύων διανομής συμβατικής και εναλλακτικής ενέργειας στην περιφέρεια της χώρας και κυρίως στα νησιά προς ομοιογενοποίηση του κόστους λειτουργίας ομοειδών παραγωγικών μονάδων με χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων και από το σχεδίου Juncker
2. προτεραιότητα στη χρηματοδοτική στήριξη επενδυτικών σχεδίων των ΜΜΕ για εξοικονόμηση ενέργειας και αύξηση της ενεργειακής αποδοτικότητας μέσω επενδύσεων εκσυγχρονισμού κτιριακών εγκαταστάσεων και εξοπλισμού από προγράμματα ΕΣΠΑ 2014-2020, περιφερειακά, καινοτομίας, αναπτυξιακού νόμου κ.ά.
3. υποστήριξη άμεσων δράσεων βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας και ορθολογικής ενεργειακής χρήσης των κτιριακών υποδομών και του παραγωγικού εξοπλισμού των ΜμΕ
4. σχεδιασμό και υποστήριξη δράσεων για την εφαρμογή Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών όπως ορίζονται από τις αρμόδιες επιτροπές της Ε.Κ. στο πλαίσιο των οδηγιών IPPC Directive και Industrial Emissions Directive (IED, 2010/75/EU)
5. δράσεις για στελέχωση των ΜμΕ με εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό προς αξιολόγηση αναγκών βελτίωσης ενεργειακής αποδοτικότητας για την διαμόρφωση των αναγκαίων επενδυτικών σχεδίων
6. δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού των ΜμΕ σε θέματα ενεργειακής διαχείρισης βάσει του άρθρ. 10 του ν. 4342/2015 με την χρήση πόρων από το ΕΣΠΑ 2014-2020.

ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΜΕΤΡΑ :

1. ανάπτυξη και εφαρμογή Συστημάτων Ενεργειακής Διαχείρισης και διαδικασιών πιστοποίησης όπως π.χ. πρότυπο ISO 50001:2011
2. ενθάρρυνση ανάπτυξης της κυκλικής οικονομίας για την αξιοποίηση μεθόδων ολοκληρωμένης διαχείρισης αποβλήτων και δημιουργία συνεργειών μεταξύ των ΜμΕ και θετικών οικονομικών κλίμακας σε επίπεδο εθνικής οικονομίας

3. παροχή οικονομικών κινήτρων για την κάλυψη του κόστους ενεργειακού ελέγχου και παροχή συστάσεων στις ΜμΕ βάσει του άρθ. 10 του ν.4342/2015
4. δημιουργία μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης της καταναλισκόμενης ενέργειας
5. ολοκλήρωση της αντικατάστασης των συμβατικών μετρητών ενέργειας με ψηφιακούς
6. χρήση υφιστάμενων χρηματοδοτικών εργαλείων όπως, π.χ. ΕΣΠΑ προγραμματικής περιόδου 2014-2020 και νέος αναπτυξιακός νόμος
7. ανάπτυξη νέων χρηματοδοτικών εργαλείων όπως, η δημιουργία ταμείου χρηματοδότησης μέσω ανακυκλούμενων κεφαλαίων για επενδύσεις και παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας κατόπιν ενεργειακών ελέγχων.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

FORUM ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Ε΄

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΣΥΝΟΨΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

4 Μαρτίου 2016

ΣΥΝΟΨΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Είναι κρίσιμης και επείγουσας σημασίας η εκκίνηση μιας μεγάλης προσπάθειας επενδυτικής κινητοποίησης με έμφαση στο δευτερογενή τομέα της οικονομίας, με στόχο την εξωστρέφεια, την καινοτομία, τις οικονομίες κλίμακας και τη δημιουργία νέων σταθερών θέσεων εργασίας.

Η μεγιστοποίηση των ωφελειών από χρηματοδότηση επενδύσεων και τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας, απαιτεί μια νέα στρατηγική χρηματοδότησης επενδύσεων, που έχει ως στόχο να εντάξει, στα παραδοσιακά χρηματοδοτικά εργαλεία, σύγχρονες πολιτικές κινήτρων (π.χ φορολογικά, ανάπτυξης, απασχόλησης, εξαγωγών, R&D, κτλ), με ταυτόχρονη ενεργοποίηση στη κατεύθυνση της άρσης των αντικινήτρων και των εμποδίων σε όλο το φάσμα επενδυτικής διαδικασίας, και τη χρήση νέων ανακυκλούμενων εργαλείων. Μια τέτοια συντονισμένη στρατηγική στον τομέα των επενδύσεων μπορεί να επιφέρει βελτίωση των δημοσίων εσόδων μέσα από την επενδυτική κινητοποίηση.

Οι ανάγκες της ελληνικής οικονομίας και ανάπτυξη της παραγωγικής βάσης της χώρας, όπως και οι προτάσεις που αναπτύσσονται, αφορούν όλο το φάσμα των βιομηχανικών και μεταποιητικών επιχειρήσεων, με τελική επιδίωξη κάθε κλάδος και επιχειρηματικό μέγεθος να μπορεί να αξιοποιήσει τα διαθέσιμα εργαλεία ανάλογα με τις ειδικότερες απαιτήσεις και ανάγκες του.

Ειδικότερα :

I. Βελτίωση της Ρευστότητας και Διαθεσιμότητα Κεφαλαίων Κίνησης

Η αποκατάσταση της χρηματοδοτικής λειτουργίας των συστημικών τραπεζών, μέσα από εξορθολογισμό των μη εξυπηρετούμενων δανείων και αποσύνδεσης του «εθνικού κινδύνου» (sovereign risk) από τον εταιρικό κίνδυνο, αποτελεί σημαντική παρέμβαση στη συγκεκριμένη κατεύθυνση. Παράλληλα, πρέπει να ληφθούν μέτρα για αποκατάσταση της ρευστότητας στην αγορά, ειδικά με ταχεία επιστροφή υποχρεώσεων της δημόσιας διοίκησης στον ιδιωτικό τομέα (πχ επιστροφή ΦΠΑ, αποπληρωμή υποχρεώσεων, κλπ) και με συμψηφισμό οφειλόμενων κατά την εισαγωγή φόρων (ΦΠΑ, Εισαγωγικοί Δασμοί κ.λπ.) με τυχόν απαιτήσεις επιστροφής ΦΠΑ ή άλλων φόρων. Η κατάργηση έμμεσων φόρων και επιβαρύνσεων υπέρ τρίτων στην παραγωγή και η αποπληρωμή της δημόσιας συμμετοχής για υφιστάμενες – ολοκληρωμένες επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν εντασσόμενες στον προηγούμενο αναπτυξιακό νόμο, θα δώσει «ανάσα» στις επιχειρήσεις, ειδικά στις ΜμΕ .

II. Λειτουργία Σύγχρονων Μηχανισμών Χρηματοδότησης Επενδύσεων

Η αντιστάθμιση του υπερβάλλοντος χρηματοδοτικού κόστους (λόγω κρίσης) από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους για την ενθάρρυνση επενδύσεων από ΜμΕ, όπως και η διάθεση ανακυκλούμενης χρηματοδότησης (π.χ δάνεια, εγγυήσεις, ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων, επενδυτικά κεφάλαια, crowd funding, mezzanine financing, κτλ) οργανωμένη στη βάση των αναγκών των επιχειρήσεων (ζήτηση) για τέτοια εργαλεία και διαθέσιμη κυρίως μέσω τραπεζών με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια, μπορεί να επιτύχει τη διεύρυνση του αναπτυξιακού αποτυπώματος και του οικονομικού πλεονάσματος.

Η ενεργοποίηση των διεθνών χρηματοπιστωτικών οργανισμών (Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB), Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD), IFC, EFSI, EIF, για τη συμπλήρωση της ανακυκλούμενης χρηματοδότησης, μπορούν να βελτιώσουν σημαντικά τις συνθήκες χρηματοδότησης των επιχειρήσεων.

III. Διαφανής Λειτουργία Μηχανισμών Χρηματοδότησης Επενδύσεων

Η αλλαγή του προτύπου χρηματοδότησης και η διαφάνεια της δημόσιας χρηματοδότησης χωρίς στρεβλώσεις στη λειτουργία της αγοράς, σε τρόπο ώστε τα έργα που επιλέγονται για ενίσχυση να αντικατοπτρίζουν τις προτεραιότητες τόσο της εθνικής πολιτικής όσο και των επιχειρήσεων, και να επιλέγονται με χρηματοοικονομικά κριτήρια, να έχουν ανταποδοτικό χαρακτήρα και να επιτρέπουν ανάκτηση της δημόσιας χρηματοδότησης.

Παράλληλα, η διάθεση της δημόσιας χρηματοδότησης με γνώμονα την επιχειρηματική απόδοση και περιφερειακή ανάπτυξη αντί βάσει δαπανών, καθώς και η ελαχιστοποίηση των διεπαφών επενδυτών και δημόσιας διοίκησης με ταχύτερες και διαφανείς διαδικασίες ένταξης, ελέγχου και πιστοποίησης των επενδύσεων, μπορούν να συνεισφέρουν στη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα της χρηματοδότησης των επενδύσεων σε όλα τα επίπεδα.

Οι μεταποιητικές επιχειρήσεις και οι ΜμΕ ιδιαίτερα, ως στυλοβάτης της οικονομίας, προκειμένου να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις και τους στόχους της νέα προγραμματικής περιόδου 2016-2020, χρειάζονται επενδύσεις για την αύξηση της παραγωγικής τους ικανότητας, αναβάθμιση του τεχνολογικού τους εξοπλισμού, καθώς και προώθηση καινοτόμων μεθόδων παραγωγής καθώς και αναβάθμιση του διανοητικού κεφαλαίου. Απαιτείται, επιπλέον η βελτίωση των προϊόντων και η δημιουργία νέων (καινοτόμων) εμπορεύσιμων προϊόντων υψηλής εγχώριας προστιθέμενης αξίας.

Η επίτευξη των ανωτέρω καθιστά αναγκαία την ύπαρξη επαρκούς ρευστότητας τόσο για τις επενδύσεις όσο και για κεφάλαια κίνησης, αλλά και αποτελεσματική συμμετοχή των επιχειρήσεων σε παραγωγικά δίκτυα.

Οι παραδοσιακές πηγές χρηματοδότησης και τα χρηματοδοτικά εργαλεία για τις επιχειρήσεις σήμερα στη χώρα, περιλαμβάνουν κυρίως :

1. Τους πόρους των Διαρθρωτικών Ευρωπαϊκών Ταμείων.
2. Τους εθνικούς πόρους που προέρχονται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.
3. Τους πόρους (Εθνικούς και Ευρωπαϊκούς) που διαχειρίζεται το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ) για Προγράμματα Εγγυοδοσίας Επιχειρήσεων είτε αυτοτελώς, είτε με συνεπένδυση με τις ελληνικές τράπεζες.
4. Τα κεφάλαια της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (EIB), τα οποία προέρχονται από τα ευρωπαϊκά προγράμματα COSME και HORIZON 2020 κλπ.
5. Το Ινστιτούτο για την Ανάπτυξη (Institute for Growth-IfG), με πόρους της KfW (Αναπτυξιακή Γερμανική Τράπεζα) και της Ελλάδος για χορήγηση Δανείων σε επιχειρήσεις (ΜμΕ).
6. Τα Κεφάλαια Επιχειρηματικού Κινδύνου (Venture Capitals-Vc's), που προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία JEREMIE, από το Ταμείο Νέας Οικονομίας-TANEO.
7. Από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (COSME 2014-2020) για την πρωτοβουλία Equity Facility For Growth και από το Junker Plan για τις επενδύσεις στην Ευρώπη.

Υπάρχουν όμως και χρηματοδοτικά και επενδυτικά εργαλεία που μπορούν να ενισχύσουν τη ρευστότητα των επιχειρήσεων, κυρίως των πολύ μικρών και μικρών και τα οποία δεν έχουν εισέτι αναπτυχθεί, όπως η χρήση των μικρο-πιστώσεων (micro-financing), των πλατφορμών συμμετοχικής χρηματοδότησης (crowd-funding), που θα μπορούσαν να στηρίξουν τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων και της (νέας) επιχειρηματικότητας στην προγραμματική περίοδο 2014-2020. Είναι, επίσης, σκόπιμο να προβλεφθούν κίνητρα ενθάρρυνσης παραγωγικών επενδύσεων για επιχειρήσεις μεσαίου και μεγάλου μεγέθους.

Θα πρέπει να εξεταστεί σοβαρά η δημιουργία εξειδικευμένης δομής (π.χ Επενδυτικό Ταμείο, ή και Αναπτυξιακή Τράπεζα) με αποκλειστικό στόχο το συντονισμό και την υποστήριξη των αναπτυξιακών αναγκών της ελληνικής οικονομίας με έμφαση τις ΜμΕ, που αποτελούν κατά κοινή παραδοχή τη ραχοκοκαλιά της παραγωγικής δομής της χώρας, κατά τα πρότυπα ανάλογων δομών στην ΕΕ.

Τέλος, με μια στοχευμένη στρατηγική, που θα συνοδεύεται από τη δημιουργία ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, η χώρα είναι δυνατόν να προσελκύσει ξένους θεσμικούς επενδυτές (π.χ private equity funds, pension funds, κλπ) με επιδίωξη την επένδυση σε θεματικά επενδυτικά Ταμεία (π.χ νεοφυείς επιχειρήσεις και κοινωνικές επιχειρήσεις, ΜμΕ, έρευνα κλπ) υπό το συντονισμό και τη διαχείριση του Ταμείου ή της Επενδυτικής Τράπεζας.

Επί πλέον, οι πολιτικές αυτές οφείλουν να προωθούν τις απαραίτητες διαρθρωτικές αλλαγές στα θέματα του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, της ταχύτητας απονομής δικαιοσύνης, κλπ, την προώθηση των παραγωγικών επενδύσεων, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, το συνολικό φορολογικό σύστημα, τα μεγάλα προβλήματα ρευστότητας, κόκκινων δανείων και εγγυήσεων, τις σημαντικές ελλείψεις σε δομές (πχ microfinancing), την ανακυκλούμενη χρηματοδότηση, κ.ο.κ. Παράλληλα, στο σχεδιασμό πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη η αποστροφή στον κίνδυνο (risk aversion) που επικρατεί στη χώρα μας, για προτάσεις νεοφυούς επιχειρηματικότητας, ώστε τα σχεδιαζόμενα εργαλεία να ενθαρρύνουν και να δημιουργούν ευνοϊκό κλίμα για την ανάληψη του επιχειρηματικού κινδύνου για αυτές τις περιπτώσεις.

Ειδικότερα προτείνονται :

A. Επανεκκίνηση Βιομηχανίας

A.1 Ρυθμίσεις δανείων

Απαιτούνται παρεμβάσεις αναφορικά με :

- Την εκπόνηση κατάλληλου (νέου) θεσμικού πλαισίου για τη ρύθμιση των δανείων, όπως και τη δημιουργία ενός ειδικού χρηματοδοτικού εργαλείου-ταμείου, με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων-ενδιαφερομένων μερών (τράπεζες, ταμεία, Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης κλπ) και ενδεχομένως ιδιωτικών κεφαλαίων, που θα συγκεντρώσει τους απαιτούμενους οικονομικούς πόρους, για την υλοποίηση της παρέμβασης.
- Τη δημιουργία ενός πλαισίου υποστήριξης επιχειρηματικής επανεκκίνησης (δεύτερη ευκαιρία) για όσους έχουν αποτύχει με κατάλληλη αξιοποίηση υφιστάμενου παγίου εξοπλισμού και γνώσης- εμπειρίας.

- Τη βελτίωση του πλαισίου για διαδικασία Διαιτησίας, που να επιτρέπει τη σύντομη επίλυση διαφωνιών που εδράζονται στην εφαρμογή του Κώδικα Δεοντολογίας των Τραπεζών, μεταξύ Συνεργάσιμων Δανειοληπτών και Τραπεζών.

A.2 Βελτίωση της κεφαλαιακής διάρθρωσης των επιχειρήσεων

Η βελτίωση της κεφαλαιακής διάρθρωσης των επιχειρήσεων, είναι δυνατή μέσω της αξιοποίησης σύγχρονων χρηματοοικονομικών εργαλείων που απευθύνονται στην επενδυτική κοινότητα και θεσμικούς επενδυτές (π.χ αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου, μετατρέψιμα εταιρικά ομόλογα, εταιρικά ομόλογα υψηλής απόδοσης κλπ). Τα χρεόγραφα αυτής της μορφής, εκτός της ελκυστικότητας των όρων τους για τους επενδυτές, θα πρέπει να συνδυάζονται με την άντληση κεφαλαίων από τους υφιστάμενους μετόχους, την αποσυμφόρηση των δανείων της εταιρείας μέσω μετοχοποίησης και την εισροή νέων κεφαλαίων στην εταιρεία, παρέχοντας τη δυνατότητα στους μετόχους να αποκτήσουν στο μέλλον, μέρος των μετοχών με διάφορους τρόπους.

B. Χρηματοδότηση πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων μεταποιητικών επιχειρήσεων και νέων επιχειρήσεων

B.1 Χρηματοδότηση πολύ μικρών μεταποιητικών επιχειρήσεων

Οι χρηματοδοτικές ανάγκες των Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων, που αποτελούν και το 96,5% περίπου των επιχειρήσεων της χώρας, σχετίζονται με τη δυνατότητα εξεύρεσης κεφαλαίων κίνησης, ή και κεφαλαίων για την ικανοποίηση τρεχουσών αναγκών (π.χ αποπληρωμή φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων, εγγυητικές επιστολές, κλπ). Στις περιπτώσεις αυτές, οι κεφαλαιακές ανάγκες είναι μικρού ύψους (από 5,000 € μέχρι 30,000 €) και μπορούν να χρηματοδοτηθούν, ενδεικτικά από το ΕΤΕΑΝ, με εργαλεία που ήδη έχουν χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν, με Πόρους του ΕΣΠΑ, εθνικούς Πόρους (π.χ Ταμείο Εγγυοδοσίας του Ταμείου Επιχειρηματικότητας - ΤΕ ΤΕΠΙΧ, Πρόγραμμα για έκδοση εγγυητικών επιστολών, Ταμείο Εξωστρέφειας κλπ), όπως και πόρους των ελληνικών τραπεζών μέσω των Ταμείων Συνεπένδυσης.

Βασική προτεραιότητα για τη χρηματοδότηση των πολύ μικρών επιχειρήσεων, όπως και των νεοφυών επιχειρήσεων είναι η άμεση δημιουργία θεσμικού πλαισίου μικρο-χρηματοδότησης (micro-finance), δεδομένου ότι είναι ένα μη τραπεζικό εργαλείο με ευρύτατη χρήση σε όλες τις χώρες της ΕΕ.

B.2 Χρηματοδότηση Μικρών & Μεσαίων Επιχειρήσεων

Οι χρηματοδοτικές ανάγκες των Μικρών Μεταποιητικών Επιχειρήσεων, είναι σε ένα βαθμό διαφοροποιημένες από την προηγούμενη κατηγορία. Για αυτή την κατηγορία των επιχειρήσεων και προκειμένου να ενισχυθεί η ρευστότητά τους, θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί συνδυασμός των διαθέσιμων εργαλείων και οικονομικών πόρων.

Τα εργαλεία του ΕΤΕΑΝ που αναφέρθηκαν ανωτέρω για τις Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις, όπως και ο μηχανισμός μικροπιστώσεων μπορεί σε σημαντικό βαθμό να καλύπτουν αρκετές από τις ανάγκες των επιχειρήσεων αυτής της κατηγορίας, ειδικά αυτές που βρίσκονται πολύ κοντά από πλευράς κύκλου εργασιών και απασχόλησης με τις πολύ μικρές επιχειρήσεις.

Για τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις αυτής της κατηγορίας ΜμΕ, όπως και τις μεσαίες, θα πρέπει να υπάρξει σχεδιασμός και άλλων εργαλείων χρηματοδοτικής τεχνικής σε συνδυασμό και με μεγαλύτερη εμπλοκή του τραπεζικού συστήματος στη χρηματοδότησή τους. Η δημιουργία Αναπτυξιακής Τράπεζας Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων ή Ταμείου θα μπορούσε να αποτελέσει την απάντηση στο σημερινό έλλειμμα πρόσβασης των επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση με εξειδικευμένα εργαλεία και πόρους από διάφορες πηγές. Η συνέχιση της συν-επένδυσης με τη δημιουργία εξειδικευμένων Ταμείων χρηματοδότησης συγκεκριμένων αναγκών των επιχειρήσεων με τραπεζικούς ευρωπαϊκούς και εθνικούς πόρους μπορεί να καλύψει ένα σημαντικό κενό στον τομέα αυτό, επιμερίζοντας και την ανάληψη των κινδύνων.

B.3 Χρηματοδότηση νέων & νεοφυών επιχειρήσεων

Οι επιχειρήσεις αυτής της κατηγορίας έχουν ιδιαίτερες απαιτήσεις και ανάγκες πρόσβασης στη χρηματοδότηση και επομένως απαιτούνται ειδικά χρηματοδοτικά εργαλεία για την ενθάρρυνση και στήριξή τους. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι τα πιο σύγχρονα εργαλεία χρηματοδοτικής τεχνικής δημιουργήθηκαν για να υποστηρίξουν αυτή την κατηγορία επιχειρήσεων, οι οποίες αποτελούν το σύγχρονο πρότυπο μεγέθυνσης της οικονομίας και της παραγωγικής βάσης και οι οποίες αναπτύσσονται στους πλέον σύγχρονους τομείς της επιστήμης και της τεχνολογίας.

Τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου (Venture Capital Funds) σε πρώτη φάση και ο θεσμός του crowdfunding τελευταία, αποτελούν τις σύγχρονες εκδοχές χρηματοδότησης αυτής της κατηγορίας επιχειρήσεων. Στην χώρα μας υπάρχει ανάγκη δημιουργίας ενός σύγχρονου θεσμικού πλαισίου που θα δημιουργεί ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάπτυξη αυτών των μορφών χρηματοδότησης και θα τα εντάσσει σε ένα αποτελεσματικό σχεδιασμό υποστήριξης των χρηματοδοτικών αναγκών των νέων επιχειρήσεων.

Σε κάθε περίπτωση αυτό που προκύπτει από μελέτες που έχουν γίνει, είναι η έλλειψη συντονισμού των χρηματοδοτικών εργαλείων, η απουσία ενημέρωσης και πληροφόρησης, η χαμηλή απόδοσή τους, η αλληλοεπικάλυψη μεταξύ τους και συχνά ανταγωνιστική δράση τους. Αυτό επιβάλλει υπό τις παρούσες συνθήκες τη δημιουργία ενός μηχανισμού (δομής) συντονισμού και παρακολούθησης και αξιολόγησης, σχετικά με την αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών και της χρηματοδότησής τους την επόμενη προγραμματική περίοδο 2016-2020.

Γ. Χρηματοδότηση της ανασυγκρότησης και ανάπτυξης των βιομηχανικών επιχειρήσεων μέσω ΕΣΠΑ και Αναπτυξιακού Νόμου.

Το μεγαλύτερο μέρος της στρατηγικής για την ανάπτυξη της ελληνικής μεταποιητικής βάσης της χώρας, υλοποιείται χρηματοδοτικά μέσω των προγραμμάτων και δράσεων που έχουν προταθεί προς ένταξη στο ΕΣΠΑ 2014-2020, και ειδικότερα στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία (ΕΠΑνΕΚ-2014-2020). Ο νέος Αναπτυξιακός Νόμος αποτελεί το δεύτερο «εργαλείο» για τη χρηματοδότηση της προαναφερθείσας στρατηγικής. Οι οικονομικοί πόροι που είναι διαθέσιμοι προέρχονται από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και ΤΣ) και από (περιορισμένους) εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων. Ειδικότερα:

Γ.1 Χρηματοδότηση Προγραμμάτων και Δράσεων ΕΠΑνΕΚ 2014-2020 για τις βιομηχανικές επιχειρήσεις

Το Ε.Π Ανταγωνιστικότητα & Επιχειρηματικότητα 2014-2020 κατά κύριο λόγο και το Ε.Π Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση και τα Περιφερειακά Προγράμματα δευτερευόντως, αποτελούν τις κύριες πηγές χρηματοδότησης των ΜμΕ για δράσεις ενίσχυσης της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητάς τους, όπως και την ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας σε νέους καινοτόμους τομείς δραστηριότητας για τη σύγχρονη μεγέθυνση της οικονομίας.

Ο προϋπολογισμός του ΕΠΑνΕΚ 2014-2020, από τα Διαρθρωτικά Ταμεία ανέρχεται σε 3,65 δις, εκ των οποίων 1,03 δις € προβλέπονται για την χρηματοδότηση (ενίσχυση) με διάφορες μορφές των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα των ΜμΕ.

Από το ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού που κατά κύριο λόγο στοχεύει στην προώθηση της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής, εκτιμάται ότι μόνο ένα πολύ μικρό ποσό (12 εκ. €) μπορεί να κατευθυνθεί προς τις ΜμΕ, υπό τη μορφή χρηματοδοτικών εργαλείων.

Σχετικά με τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και τους διαθέσιμους πόρους που στοχεύουν στην ενθάρρυνση (ενίσχυση) των ΜμΕ, με βάση τους θεματικούς άξονες και στόχους προτεραιότητας, επί συνόλου πόρων 525 εκ €, έχει εκτιμηθεί ότι 35% περίπου (185,7 εκ €) μπορεί να διατεθεί για χρηματοδοτικά εργαλεία. Το συνολικό λοιπόν εκτιμώμενο ποσό χρηματοδότησης που είναι διαθέσιμο από το ΕΣΠΑ 2014-2020 ανέρχεται σε 1,288 εκ €, από το οποίο 950 εκ € θα αφορούν σε δάνεια ή άλλα ισοδύναμα εργαλεία ενίσχυσης και 338 εκ € σε επιχειρηματικά/μετοχικά κεφάλαια.

Είναι προφανές από την προηγούμενη ανάλυση ότι το ΕΣΠΑ 2014-2020 και τα Επιχειρησιακά Προγράμμά του είναι σε θέση να καλύψουν ένα μικρό σχετικά μέρος των χρηματοδοτικών αναγκών των μεταποιητικών επιχειρήσεων, ιδιαίτερα αν η χρηματοδότηση εξακολουθήσει να λειτουργεί υπό τη μορφή άμεσων μη επιστρεπτέων ενισχύσεων (επιχορήγηση) στις επιχειρήσεις όπως γινόταν μέχρι σήμερα. Η αλλαγή του προτύπου ενισχύσεων, με στροφή σε ανακυκλούμενα χρηματοδοτικά εργαλεία ενισχύσεων (π.χ δάνεια, εγγυήσεις δανείων, επιδότηση επιτοκίου, κλπ) θα μπορούσε να αυξήσει σημαντικά τον αριθμό των ωφελούμενων επιχειρήσεων που θα ενταχθούν στα νέα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Γ.2 Νέος Αναπτυξιακός Νόμος

Ο Αναπτυξιακός Νόμος της χώρας μαζί με τα προγράμματα του ΕΣΠΑ αποτελούν τα κύρια εργαλεία που θα οδηγήσουν στην επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας και στην προσέλκυση επενδύσεων με αποτέλεσμα την επίτευξη σταθερών θετικών ρυθμών ανάπτυξης και δημιουργία σταθερών θέσεων εργασίας, στο μέτρο που είναι συμβατά με τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς κρατικών ενισχύσεων.

Γ.3 Ευρωπαϊκά Προγράμματα για ΜμΕ και Νεοφυή Επιχειρηματικότητα

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τις ΜμΕ, τη Νεοφυή Επιχειρηματικότητα και την Καινοτομία υλοποιεί ειδικά Προγράμματα, όπως το HORIZON 2020, το COSME 2014-2020, το ERASMUS PLUS για επιχειρηματικότητα και νεοφυείς επιχειρήσεις (start-ups) και το ERASMUS for Young Entrepreneurs για τη μετάβαση και εκπαίδευση νέων επιχειρηματιών σε επιχειρήσεις χωρών της ΕΕ. Τα προγράμματα αυτά αποτελούν μια σημαντική εναλλακτική πηγή χρηματοδότησης για τις ΜμΕ, και την νεοφυή επιχειρηματικότητα η οποία όμως έχει αξιοποιηθεί ελάχιστα. Οι λόγοι εστιάζονται κυρίως στην έλλειψη επαρκούς πληροφόρησης,

στην αδυναμία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων να εκπονήσουν επιλέξιμες επενδυτικές προτάσεις, στην απουσία παροχής αποτελεσματικών συμβουλευτικών υπηρεσιών για την επιτυχή ένταξή τους στα προγράμματα, όπως και η έλλειψη μιας κεντρικής δομής που θα μπορούσε να συντονίζει, να κατευθύνει και να προετοιμάζει τις ελληνικές προτάσεις.

Για την αποτελεσματική λειτουργία τόσο των υφιστάμενων όσο και των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων (εθνικών και ευρωπαϊκών), για τις επιχειρήσεις και ιδίως για τις ΜμΕ, απαιτείται η συγκρότηση ενός συντονιστικού οργάνου που θα παρακολουθεί τη λειτουργία και την αποτελεσματικότητά τους. Παράλληλα θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα δίκτυο ενημέρωσης και πληροφόρησης και ενδεχομένως παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών για τις δυνατότητες και τη χρήση των νέων κυρίως εργαλείων, από πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, όπως και από νέους επιχειρηματίες και νέες και νεοφυείς επιχειρήσεις.

Δ. Για την ταχεία ενθάρρυνση των παραγωγικών επενδύσεων κάθε μεγέθους

Είναι ανάγκη να υπάρξει ανταποδοτική διάθεση των δημόσιων πόρων, ενώ απαιτείται και κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων για να μην υπάρξουν δημοσιονομικές επιπτώσεις, για την ενθάρρυνση των παραγωγικών επενδύσεων στη χώρα την περίοδο 2016-2020. Ειδικότερα :

Δ.1 Οριζόντια ενθάρρυνση των οικονομικά αποδοτικών επενδύσεων μεσαίας και μεγαλύτερης κλίμακας, σε παραγωγικούς τομείς και σε συναφείς υπηρεσίες μεγάλης εγχώριας προστιθέμενης αξίας.

Δ.2 Ενθάρρυνση εμβληματικών επενδύσεων σε τεχνολογία, υποδομές, περιβάλλον, βιομηχανία, μεταποίηση, κτλ, που δημιουργούν θετικές εξωτερικές επιδράσεις, πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα και νέες θέσεις εργασίας.

Δ.3 Ενθάρρυνση επενδύσεων σε επιταχυντές της ανάπτυξης και ειδικότερα:

- i. **Εγκατάσταση στην Ελλάδα επιχειρηματικών κέντρων**, κέντρων logistics, μονάδων κοινών υπηρεσιών R&D, κτλ. με αιχμή τη φορολογική προβλεψιμότητα και τη φορολογική επιβράβευση της αύξησης δημοσίων εσόδων.
- ii. **Επενδύσεις στην έρευνα, στην τεχνολογική ανάπτυξη και στην καινοτομία** μέσα από μια οριζόντια **ενεργητική φορολογική λογική και ισχυρά κίνητρα** μετασηματισμού του R&D σε συστατικό ανταγωνιστικότητας και νέων θέσεων εργασίας.
- iii. **Εξορθολογισμός μεταφοράς ζημιών** και μετατροπή της φορολογίας σε αναπτυξιακό μοχλό επιτρέποντας τη μεταφορά οικονομικών ζημιών για 12 έτη (έναντι 5 ετών σήμερα) και μέχρι του 70% των κερδών¹⁰.

Δ.4 Άρση αντικινήτρων για την αναστροφή του επενδυτικού κλίματος όπως:

- **Φορολογικός έλεγχος των ανελέγκτων χρήσεων.**
- **Σύσταση περιφερειακών επιτροπών** επίλυσης εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων
- **Άρση των άμεσων και έμμεσων φόρων** στην παραγωγή.

¹⁰ Στην Πορτογαλία η αντίστοιχη περίοδος είναι 12ετής.

Δ.5 Ταχύτερες και διαφανείς διαδικασίες ένταξης, ελέγχου και πιστοποίησης των επενδύσεων, μέσα από ειδικούς επιθεωρητές – ελεγκτές, αλλά και με μετατροπή των ελέγχων φυσικού αντικειμένου σε φορολογικούς ελέγχους.

Δ.6 Αποτελεσματικός σχεδιασμός, συντονισμός και παρακολούθηση της δημόσιας χρηματοδότησης μέσα από τη δημιουργία ανεξάρτητου συντονιστικού μηχανισμού (πχ επενδυτικού ταμείου).

Δ.7 Αρχές διάθεσης δημόσιας χρηματοδότησης. Ο κατακερματισμός των δημοσίων πόρων και η αλληλοεπικάλυψη των στόχων και εργαλείων λειτουργεί αποτρεπτικά στην αξιοποίησή τους. Για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας αξιοποίησης των δημοσίων πόρων, προτείνεται :

- Η δημιουργία ενός Ταμείου/Αναπτυξιακής Τράπεζας ανακυκλούμενων πιστώσεων, το οποίο θα αποτελέσει εργαλείο συντονισμού της δημόσιας χρηματοδότησης με προτεραιότητα στην εμβάθυνση και διεύρυνση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανικής παραγωγής και της μεταποίησης.
- Αξιοποίηση μείγματος ανακυκλούμενων εργαλείων (πχ δάνεια επιμερισμού κινδύνου, εγγυήσεις, factoring, συν-επενδύσεις, ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων, microfinance, κτλ), κυρίως σε ΜμΕ
- Τα έργα που επιλέγονται για κάθε είδους δημόσια χρηματοδότηση πρέπει να αντικατοπτρίζουν τις προτεραιότητες των επιχειρήσεων και να επιλέγονται με χρηματοοικονομικά κριτήρια, όπως και κριτήρια μεγιστοποίησης της οικονομικής ευημερίας με βάση το αναπτυξιακό αποτύπωμα στο σύνολο της οικονομίας και των κλάδων της και όχι οι επιδόσεις συγκεκριμένων επιχειρήσεων.
- Συνεργασία με τις τράπεζες διασφαλίζοντας τον απαραίτητο βαθμό διαφάνειας, αποτελεσματικότητας και αξιοπιστίας.
- Το Ταμείο, όπως και κάθε ανακυκλούμενη χρηματοδότηση με δημόσιους πόρους, θα υπόκειται σε όλους τους κανόνες που διέπουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της Ευρωζώνης (Βασιλεία, ΕΚΤ, κλπ).
- Στατιστική καταγραφή και αξιολόγηση των χρηματοοικονομικών εργαλείων και πηγών, των αιτημάτων επιχειρήσεων για χρηματοδότηση και για τύπους χρηματοδότησης, παρακολούθηση της εξέλιξης των επιχειρήσεων που έλαβαν χρηματοδοτική στήριξη. Συγκριτική έρευνα με τα πεπραγμένα άλλων χωρών.
- Η αναβάθμιση ενός μηχανισμού διαμεσολάβησης για τις επιχειρήσεις και τους χρηματοπιστωτικούς φορείς ώστε να αποφεύγονται προβλήματα συγκρούσεων συμφερόντων, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις χρηματοδότησης με ενδιάμεσους φορείς, προγράμματα ΕΣΠΑ, κα.
- Συγκρότηση γραφείων εξυπηρέτησης και ενημέρωσης επιχειρήσεων για χρηματοδοτικά θέματα (υποστήριξη από φορείς ανάλογα με την εκπροσώπηση). Εκπαίδευση και κατάρτιση επιχειρήσεων.

Δ.8 Αναγνώριση ανάγκης εξαιρέσεων για συγκεκριμένα επενδυτικά σχέδια και έναρξη διαδικασίας αιτήματος στην Ε.Ε. Προσεχώς, θα πρέπει να ξεκινήσει η επαναδιαπραγμάτευση του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, δεδομένου ότι έχει συνταχθεί με ξεπερασμένα κοινωνικά και οικονομικά στοιχεία.

Δ.9 Διαμόρφωση πλαισίου για την καθιέρωση τοπικών αναπτυξιακών εργαλείων/ταμείων (local communities), τα οποία θα απελευθερώσουν δημιουργικές δυνάμεις με την υπέρβαση της κρίσης.

Δ.10 Προσαρμογή του πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις, ενίσχυση συμμετοχής ΜμΕ, ενίσχυση διαφάνειας και μείωση των καθυστερήσεων πληρωμών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΑΝΑΓΚΗ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ	ΝΕΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ	ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ
Ρυθμίσεις Δανείων Επιχειρήσεων	Μεγάλες, Μεσαίες και Μικρές Επιχειρήσεις	-	Δημιουργία μηχανισμού και κατάλληλου εργαλείου (Fund) για την αντιμετώπιση του θέματος.	Δημιουργία κατάλληλου θεσμικού πλαισίου για ρυθμίσεις δανείων . Δημιουργία χρηματοδοτικού εργαλείου (Fund) για χρηματοδότηση .
Χρηματοδότηση για ΜμΕ	Μεσαίες Επιχειρήσεις	Χρηματοδοτικά Εργαλεία ΕΤΕΑΝ	Δημιουργία Μηχανισμού Μικροχρηματοδότησης (micro-finance)	Δημιουργία θεσμικού πλαισίου για τα νέα εργαλεία των μικροπιστώσεων και crowd-funding.
	Μικρές Επιχειρήσεις	Χρηματοδοτικά Εργαλεία ΕΤΕΑΝ-Τραπεζών	Δημιουργία Αναπτυξιακής Τράπεζα για ΜμΕ	Δημιουργία (ίδρυση και λειτουργία) Αναπτυξιακής Τράπεζας ΜμΕ
	Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις	Ινστιτούτο για την Ανάπτυξη (Institute for Growth)	Δημιουργία μηχανισμού για πλατφόρμες συμμετοχικής χρηματοδότησης (crowdfunding)	Μηχανισμός συντονισμού χρηματοδοτικών εργαλείων
	Νέες & Νεοφυείς Επιχειρήσεις	Κεφάλαια Επιχειρηματικού Κινδύνου (Venture Capitals JEREMIE, TANEΟ-ΕΤΕΑΝ)		Δημιουργία Δομής Πληροφόρησης, ενημέρωσης και συμβουλευτικών υπηρεσιών στα θέματα χρηματοδοτήσεων.
Χρηματοδότηση Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης μέσω ΕΣΠΑ και Αναπτυξιακού Νόμου	ΜμΕ όλων των κατηγοριών με προτεραιότητα τους (9) δυναμικούς κλάδους	Άμεσες μη επιστρεπτέες ενισχύσεις (επιχορηγήσεις). Τραπεζικά Δάνεια	Δημιουργία Μηχανισμού Μικροχρηματοδότησης (micro-finance)	Δημιουργία θεσμικού πλαισίου για τα νέα εργαλεία των μικροπιστώσεων και crowd-funding.
	Νέες & Νεοφυείς επιχειρήσεις	Υφιστάμενα Χρηματοδοτικά εργαλεία ΕΤΕΑΝ (Ταμεία Συνεπένδυσης, Ταμεία Εγγυοδοσίας, κλπ) Υφιστάμενα Κεφάλαια Επιχειρηματικού Κινδύνου	Δημιουργία Αναπτυξιακής Τράπεζα/ή Επενδυτικού Ταμείου για ΜμΕ Δημιουργία μηχανισμού για πλατφόρμες συμμετοχικής χρηματοδότησης (crowdfunding)	Μηχανισμός συντονισμού χρηματοδοτικών εργαλείων Δημιουργία (ίδρυση και λειτουργία) Αναπτυξιακής Τράπεζας ΜμΕ Μηχανισμός συντονισμού και παρακολούθησης χρηματοδοτικών εργαλείων Δημιουργία Δομής Πληροφόρησης, ενημέρωσης και συμβουλευτικών υπηρεσιών στα θέματα χρηματοδοτήσεων.
Ευρωπαϊκά Προγράμματα	Ενίσχυση ΜμΕ για βελτίωση της ικανότητας τους στην έρευνα και καινοτομία .	Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα HORIZON 2020		Δημιουργία Μηχανισμού Ενημέρωσης , Πληροφόρησης και Παροχής Συμβουλευτικών Υπηρεσιών .
	Πρόσβαση στη χρηματοδότηση ΜμΕ.	Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα COSME 2014-2020		Μηχανισμός Συντονισμού και Παρακολούθησης.
	Επιχειρηματικότητα και νεοφυείς επιχειρήσεις .	Πρόγραμμα ERASMUS PLUS		
	Νέοι Επιχειρηματίες	ERASMUS for Young Entrepreneurs		
	Προσέλκυση Επενδύσεων	Junker Plan		

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

FORUM ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤ΄

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΣΥΝΟΨΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

4 Μαρτίου 2016

ΣΥΝΟΨΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΜΕΡΟΣ Α: ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ - ΕΜΠΟΔΙΩΝ

A1) Αδειοδότηση οικονομικών δραστηριοτήτων

Δεν έχει ακόμη ενεργοποιηθεί το νέο θεσμικό πλαίσιο για την καθαυτή αδειοδότηση των οικονομικών δραστηριοτήτων σύμφωνα με το Ν.4262/2014, ο οποίος αποτελεί κορυφαία μεταρρύθμιση ως προς τις αδειοδοτικές διαδικασίες.

Εξαιτίας της μη ενεργοποίησης του Ν.4262/2014, σήμερα εξακολουθεί να εφαρμόζεται το Δεύτερο Μέρος του Ν.3982/2011 το οποίο, παρά τις σημαντικές βελτιώσεις και απλουστεύσεις που έγιναν, παραμένει μη ικανοποιητικό ως προς το χρόνο αδειοδότησης και το πλήθος και περιπλοκότητα των δικαιολογητικών που απαιτούνται για τη χορήγηση των αδειών.

A2) Χωροταξικό / Επιχειρηματικά Πάρκα

Διαπιστώνεται ότι το υφιστάμενο μη ολοκληρωμένο καθεστώς χρήσεων γης (σε τοπικό επίπεδο) αποτελεί σημαντικό παράγοντα αβεβαιότητας για το σχεδιασμό επενδύσεων και για τη λειτουργία υφισταμένων επιχειρήσεων. Δεν έχουν αξιοποιηθεί οι προβλέψεις του Ν.4269/2014 (άρθρο 6, παρ. 1.δ) σχετικά με τις κατευθύνσεις των Περιφερειακών Χωροταξικών Πλαισίων ανά Δήμο.

Οι Οργανωμένοι Υποδοχείς Δραστηριοτήτων λόγω οικονομικών κλίμακας, απλούστευσης αδειοδοτικών διαδικασιών και ασφάλειας δικαίου, αποτελούν μια ιδιαίτερα σημαντική τυπολογική περίπτωση βιομηχανικών χρήσεων γης, για την εγκατάσταση βιομηχανιών. Ωστόσο, το θεσμικό πλαίσιο των Οργανωμένων Υποδοχέων Δραστηριοτήτων, παρά τις σημαντικές βελτιώσεις που έχουν γίνει με το Τρίτο Μέρος του Ν.3982/2011, συνεχίζει να παρουσιάζει προβλήματα.

Ο περιορισμένος αριθμός Οργανωμένων Υποδοχέων Δραστηριοτήτων σε συνδυασμό με τις περιοριστικές κατά καιρούς διατάξεις για τη βιομηχανία, στο λεκανοπέδιο της Αττικής και αλλού, δημιούργησαν φαινόμενα μεγάλης συγκέντρωσης μεμονωμένων βιομηχανιών σε περιοχές που βρίσκονταν εκτός των περιοριστικών διατάξεων. Αυτές οι συγκεντρώσεις συνήθως καλούνται Άτυπες Βιομηχανικές Συγκεντρώσεις (ΑΒΣ). Άτυπες Βιομηχανικές Συγκεντρώσεις, μικρότερης ή μεγαλύτερης κλίμακας, μπορεί να συναντήσει κανείς σε πολλές περιοχές της Ελλάδας (Οινόφυτα, Θεσσαλονίκη κ.α.). Σε αυτές τις περιπτώσεις, είναι αναγκαία στη θέση των ΑΒΣ η δημιουργία οργανωμένων Επιχειρηματικών Πάρκων Εξυγίανσης (ΕΠΕ).

Σημαντικά θέματα υπάρχουν με τη λειτουργία βιομηχανιών – βιοτεχνιών (κυρίως ΜμΕ) μέσα στον αστικό ιστό. Η πολιτική του Κράτους τα τελευταία 30 χρόνια κινείτο στην κατεύθυνση της απομάκρυνσης τους σε περιοχές εκτός σχεδίου πόλεως, με εξαίρεση τα επαγγελματικά εργαστήρια, με το επιχείρημα του περιορισμού της ρύπανσης στις κατοικημένες περιοχές. Ωστόσο, η διεθνής πρακτική σε αυτές τις περιπτώσεις είναι να επιτρέπονται γενικά οι δραστηριότητες χαμηλής όχλησης (και όχι μόνο τα επαγγελματικά εργαστήρια) μέσα στο αστικό ιστό, διότι σε αυτές τις περιπτώσεις προκύπτει σημαντική

μείωση της ρύπανσης που προέρχεται από την κυκλοφορία οχημάτων και εν γένει μέσω μεταφοράς.

A3) Πολιτική Ποιότητας / Εποπτεία της αγοράς

, στο οποίο τονίζεται ο σημαντικός ρόλος των προτύπων και της τυποποίησης για τη στήριξη της καινοτομίας, της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας στην Ευρώπη. Για να εξασφαλιστεί η συνεχής οικονομική ανάπτυξη δεν αρκεί μόνο η δημιουργία νέας γνώσης μέσω της έρευνας και καινοτομίας αλλά θα πρέπει η γνώση αυτή να διαχυθεί αποτελεσματικά και να αξιοποιηθεί αποδοτικά από την οικονομία και τις επιχειρήσεις. Όπως αποδεικνύεται, η τυποποίηση και τα πρότυπα που βασίζονται στη συναίνεση και στη συμμετοχή των ενδιαφερομένων αποτελούν το βέλτιστο τρόπο για τη διάχυση και αξιοποίηση της παραγομένης γνώσης. Στην Ελλάδα, παρά το σημαντικό ρόλο που έχει η τυποποίηση στην οικονομική ανάπτυξη, όπως προαναφέρθηκε, η διάδοση της δεν είναι επαρκής.

Η διατήρηση σε ικανοποιητικά επίπεδα της ποιότητας των προϊόντων που κυκλοφορούν στην αγορά απαιτεί την ύπαρξη ενός επαρκούς συστήματος εποπτείας της αγοράς. Στην Ελλάδα με τη λειτουργία του συστήματος αυτού υπάρχουν σοβαρά προβλήματα. Ειδικότερα, τα προβλήματα εντοπίζονται: στην οργανωτική δομή και ανθρώπινο δυναμικό και στο σχετικό θεσμικό πλαίσιο.

A4) Θέματα αρμοδιότητας άλλων Φορέων

Υπάρχουν σημαντικά προβλήματα που επηρεάζουν το επιχειρηματικό περιβάλλον αλλά είναι στην αρμοδιότητα άλλων φορέων. Τέτοια προβλήματα ενδεικτικά είναι: η ποιοτική και ταχεία απονομή δικαιοσύνης, το πτωχευτικό δίκαιο και η νομοθεσία σχετική με τις υπερχρεωμένες επιχειρήσεις, η ενίσχυση της επιχειρηματικής εξωστρέφειας, η καλή νομοθέτηση και ρυθμιστική διοίκηση, η ευθύνη διοικούντων νομικά πρόσωπα και μετόχων.

ΜΕΡΟΣ Β: ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

B.1) Αδειοδότηση οικονομικών δραστηριοτήτων

α) Μεγάλο μέρος των αναφερθέντων προβλημάτων θα εξαλειφθεί με την πλήρη εφαρμογή του Ν.4262/2014. Άμεση ανάγκη έκδοσης των κανονιστικών πράξεων που προβλέπονται από αυτόν καθώς και των τροποποιήσεων του, όπου απαιτούνται, ώστε να καταστεί δυνατή η εφαρμογή του το ταχύτερο δυνατό.

β) Επιπλέον προτείνεται η ανάληψη νομοθετικής πρωτοβουλίας για την συντόμευση του χρόνου και την απλοποίηση της αδειοδότησης των οικονομικών δραστηριοτήτων ειδικά εντός των Οργανωμένων Υποδοχέων Δραστηριοτήτων, με δεδομένο ότι οι Οργανωμένοι Υποδοχείς Δραστηριοτήτων, ως υπερκείμενοι των εντός αυτών οικονομικών δραστηριοτήτων, είναι ήδη αδειοδοτημένοι.

B.2) Χωροταξικό / Επιχειρηματικά Πάρκα

- άμεση ενεργοποίηση του άρθρου 6, παρ.1δ του Ν.4269/2014.
- έκδοση νομοθετικής ρύθμισης για το θέμα της μη συμβατότητας μεταξύ των όρων δόμησης που προβλέπονται από τα κατά τόπον σχέδια χρήσεων γης τοπικού επιπέδου (ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ, ΖΟΕ κλπ) και των όρων δόμησης του άρθρου 52 του Ν.3982/2011, όταν πρόκειται να ιδρυθεί Επιχειρηματικό Πάρκο σε περιοχή όπου υπάρχουν τέτοια σχέδια.
- διερεύνηση της δυνατότητας, λαμβανομένης υπόψη της οικονομικής κρίσεως και ενόψει της επικείμενης τροποποίησης του Προεδρικού Διατάγματος για την κατηγοριοποίηση των χρήσεων γης, να επιτρέπονται μέσα στο αστικό ιστό (στην περιοχή Γενικής Κατοικίας), πέραν των επαγγελματικών εργαστηρίων, και δραστηριότητες χαμηλής όχλησης μεγαλύτερου μεγέθους.
- διερεύνηση της δυνατότητας να επιτρέπεται μέσα στους Οργανωμένους Υποδοχείς Δραστηριοτήτων της Αττικής, η ίδρυση νέων δραστηριοτήτων μέσης όχλησης.
- έκδοση νομοθετικής ρύθμισης για το θέμα της υποχρεωτικής χωροθέτησης ενός τουλάχιστον Επιχειρηματικού Πάρκου, εκτάσεως προσδιορισμένης με οικονομοτεχνικά κριτήρια κατά περίπτωση Δήμου, π.χ. 1000 στρ., εντός των διοικητικών ορίων κάθε Δήμου.
- το θεσμικό πλαίσιο χωροθέτησης και ανάπτυξης των Οργανωμένων Υποδοχέων Δραστηριοτήτων, παρά τις σημαντικές βελτιώσεις που έχουν γίνει με το Τρίτο Μέρος του Ν.3982/2011, παρουσιάζει προβλήματα και απαιτούνται βελτιώσεις. Στο Παράρτημα Β παρουσιάζονται αναλυτικά οι κατευθύνσεις και τα μέτρα για την απαιτούμενη βελτίωση του υφιστάμενου πλαισίου αδειοδότησης Επιχειρηματικών Πάρκων (Ν. 3982/2011) και επιπλέον ολοκληρωμένη πρόταση που κατατέθηκε για τα Επιχειρηματικά Πάρκα Εξυγίανσης.
- προτείνεται η τροποποίηση του άρθρου 51 του Ν.3982/2011 «Επιχορήγηση έργων υποδομής Επιχειρηματικών Πάρκων» έτσι ώστε να εκδίδονται προκηρύξεις κάθε χρόνο και να υπάρχει ενιαίο ποσοστό επιχορήγησης για όλη τη Χώρα. Απαιτείται η αύξηση του διαθέσιμου προϋπολογισμού στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο (ΕΠΑνΕΚ).

B.3) Πολιτική ποιότητας / εποπτεία της αγοράς

Σε εθνικό επίπεδο είναι σημαντικό να αναγνωριστεί η αξία και η χρησιμότητα της

τυποποίησης και των προτύπων ως μέσων υποστήριξης της επιχειρηματικότητας, της έρευνας / καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας, να καθοριστεί σχετική Εθνική Στρατηγική και να δρομολογηθούν συγκεκριμένες δράσεις για την υλοποίηση της.

Σημαντική θα είναι η αναμόρφωση του συστήματος εποπτείας της αγοράς των βιομηχανικών προϊόντων με τη θεσμοθέτηση ενός ενιαίου, αποκεντρωμένου, διαφανούς και αποτελεσματικού συστήματος εποπτείας αγοράς για όλα τα βιομηχανικά προϊόντα (εναρμονισμένου ή μη τομέα, συμπεριλαμβανομένων και των καταναλωτικών), με στόχο: τη διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος (υγεία και ασφάλεια των καταναλωτών και των χρηστών, υγεία και ασφάλεια στο χώρο εργασίας, προστασία του περιβάλλοντος), την εξασφάλιση της εύρυθμης και ομαλής λειτουργίας της αγοράς, τη δημιουργία συνθηκών υγιούς και ισότιμου ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων και την εξάλειψη του αθέμιτου ανταγωνισμού.

Λεπτομερής παρουσίαση του νέου συστήματος και θεσμικού πλαισίου εποπτείας της αγοράς γίνεται στο Παράρτημα Γ.

B.4) Θέματα αρμοδιότητας άλλων Φορέων

Προτάσεις σχετικά με την επίλυση των προβλημάτων αρμοδιότητας άλλων φορέων παρουσιάζονται στο κυρίως κείμενο και το Παράρτημα Δ.